

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Înalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom** Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

Jurisdicțiunea Tribunalului în materie de presă, de prof. N. Corodeanu;

Regula „Notoria non sunt probanda” în proiectul Codului de procedură civilă, de Oreste Ternăveanu.

JURISPRUDENȚE:

Înalta Curte de Casație și Justiție S. Unite: *Rudolf König cu Ministerul de industrie*. (Neconstituționalitate. Brevet de invenție. Drept de proprietate asupra lui. Monopol rezervat Statului prin lege. Dispoziție constituțională);

— Idem, S. III: *Banca Națională a României cu C. Bercuș și a. (Adunare generală. Alegere de administratori și cenzori. Deciziune. Acționar. Cerere de suspendare a executării deciziei pentru fraudă la lege. Competința președintelui trib. com. Drept de suspendare prin ordonanță provizorie. Statuarea asupra fondului rezervată instanțelor ordinare) cu o Notă de Dimitrie G. Maxim, fost președinte la Curtea de apel București;*

— Trib. Ilfov s. II com.: *Judele sindic al falimentului soc. Atlas cu Banca Urbană*. (Poprire. Consemnarea sumei cu afecțatie specială. Falimentul debitorului. Efectul reîntoarcerii creiat de consemnare. Afecțatie specială nearătată expres. Existența ei când se cere ridicarea poprirei consemnându-se suma) cu o Notă de Hariton Udrea, judecător;

— Trib. Ialomița s. I: *Dumitru Munteanu cu Nicolae Chirban*. (Schimb. Act încheiat în 1925. Valabilitate. Prescripție;

— Circulara Ministerului de Justiție relativă la vacanțele deschise pe ziua de 1 Aprilie 1934 în avocaturile publice.

Jurisdicțiunea Tribunalului în materie de presă

Textul aliniatului c din art. 26 al Constituției noastre, care cuprinde cazul cel mai frequent de competență al tribunalelor ordinare în materie de presă, a dat naștere la serioase dificultăți de interpretare.

De multe ori el n'a putut procura în jurisprudență decât lăudabile eforturi stilistice. E greu în adevăr de a pune o disciplină științifică, acolo unde începi să construiești cu un viciu de logică. De aceea stu-

diul distinsului director al acestei reviste d. I. Periețeanu, a fost un dar frumos pentru orientarea instanțelor noastre¹⁾.

Dacă socotim însă că „Chestiunea conexității și indivisibilității”, a fost pusă de d-sa într-o lumină științifică definitivă, nu împărtășim interpretarea d-sale în privința înțelesului și întinderii excepțiunii prevăzute de textul aliniatului de mai sus.

D-l Periețeanu a pus în cumpănă grea explicațiunile date de ministru cu ocazia desbaterilor din Constituțantă.

De sigur, că atunci când textul unui proiect de lege este opera puterii executive, explicațiunile date de ministrul respectiv trebuiesc considerate ca fundamentale în privința înțelesului ce cuprinde textul și deci și a intențiunii legiuitorului.

În speța noastră însă textul a fost propus pe cale de amendament. Și o lectură greșită a textului din partea ministrului nu poate să condamne la o perpetuă obscuritate ceea ce o lectură logică devine foarte clar, cel puțin ca intențiune a legiuitorului.

Textul prevede în adevăr, printre cazurile sustrate dela competența juraților:

„Calomniile, injuriile, difamațiunile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricare ar fi, *atingși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală*”.

După lectura ministrului, care vedea textul întâia oară, cuvintele: „*atingși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală*”, se raportează atât la particulari cât și la funcționari. Și iată atunci jurisprudența noastră provocată și de doctrină, chinându-se să găsească „*particularilor*” o viață particulară care să fie distinctă de o altă viață a acestora care prin opoziție cu cea dintâi ar trebui să fie o viață „publică” și căutând în chip zadarnic sub toate unghiurile manifestațiunilor sociale un criteriu de distincțiune între cele două feluri de vieți ale „*particularilor*”.

1) Vezi I. Gr. Periețeanu: Determinarea competenței în materie de calomnie prin presă. 1. Înțelesul și întinderea excepțiunii stabilite prin art. 26, lit. c din constituție. 2. Chestiunea conexității și indivisibilității.

Sau tot din acest motiv, căutând să distingă cinstea personală a particularului de o altă cinste a acestuia care nu mai e personală. Și în lipsa oricărui succes să mai declare încă că expresiile „viața particulară” sau „cinstea personală” se referă la una și aceeași idee.

Că funcționarul are o viață particulară și o cinste personală atunci când el nu mai lucrează în calitatea sa de însărcinat cu un serviciu public, e cât se poate de înțeles.

Mai poate fi înțeleasă însă această dedublare când e vorba de un particular? A socoti în adevăr că constituantul deferă tribunalelor ordinare calomniile aduse „particularilor” numai atunci când sunt atinși în „viața lor particulară” credem că însemnează a-i atribui o lipsă de precizie în intenție și o taftologie de stil, care nu sunt obișnuite nici chiar în genul epistolar de toată ziua.

În realitate cuvintele: „atinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală”, se raportează exclusiv la funcționari.

Ceeace îndepărtează în adevăr cu desăvârșire interpretarea improvizată a acestui amendament de către ministru, e nu numai logica, dar e, mai ales, origina textului cât și restul desbaterilor din Constituantă.

În adevăr, la redactarea proiectului de constituție a dominat o reacțiune contra principiului vechei constituții care trimetea la jurați toate delictele de presă cu excepția celor comise în contra suveranului. Proiectul dădea în competența tribunalelor ordinare delictele de calomnie, fie cu caracter personal, fie cu caracter public. Reacțiunea aceasta era oarecum în spiritul nou european.

Unele coonstituții dinaintea războiului (Italia, Belgia, Anglia, Suedia, Elveția), lăsa toate delictele de presă în competența juraților. Alte constituții sau legi speciale (Grecia, Spania, Franța), rețin pentru tribunal delictele cari lovesc în viața privată.

Declarația drepturilor omului privitoare la presă (luată din Bill of Rights a statului Virginia), era și ea doar o reacțiune contra declarației din 12 Mai 1717, după care nimeni nu putea imprima ceva decât în virtutea unui privilegiu regal sau cu permisiunea ofițerilor de poliție.

Cu timpul însă s'a crezut că presa aceasta „regina a lumii”, cum i s'a zis, a abuzat de... suveranitatea ei, așa încât constituțiile de după război (Polonia, Germania, Cehoslovacia), lasă în grija unei legi speciale delictele de presă sau le deferă tribunalelor corecționale (Serbia).

Dar cea mai completă lege a presei era legea franceză din 1881, care, în ceace ne privește, se baza pe distincțiunea dintre particulari și funcționari publici, distincțiune care s'a căutat, fără succes, a se introduce și în Belgia, cu ocaziunea revizuirii constituției, după război.

Legea din 1881 nu mulțumia însă pe toată lumea nici în Franța. Am putea aminti astfel că Senatul votase în Februarie 1890 proiectul Barthe refuzat apoi de Cameră, proiect care restituia tribunalelor corecționale toate delictele de presă. Și era un curent puternic în acest sens. Avocatul general Mirillon în 1879, la prima zi de ședință a Curții de casatie susținuse cu toată energia, ca toate delictele de presă să fie date judecătorilor de profesie. După război, în 1928,

ministrul marinei a propus în Senat un proiect privitor la difamațiunile contra armatei și militarilor. Guvernul, care nu putea rămâne indiferent acestui curent, se angajase la un moment dat, să vină cu un proiect general de modificare a legii din 1881.

Totuși, această lege avea un netăgăduit prestigiu; ea dictase, la un moment dat, un punct de vedere împăciitor. Legea prevedea prin art. 31 pedepse pentru difamațiunea comisă „à raison de leurs fonctions ou de leur qualité, envers un ou plusieurs membres du ministère, un ou plusieurs membres de l'une ou de l'autre Chambre, un fonctionnaire public, un dépositaire ou agent de l'autorité publique, un ministre de l'un des cultes salariés par l'État, un citoyen chargé d'un service ou d'un mandat public, temporaire ou permanent un juré ou un témoin à raison de sa déposition”.

Iar art. 32 pedepsește difamațiunea „comise envers les particuliers”.

Art. 33 se preocupă de injurii cu aceeași distincțiune.

Art. 45 sabilește în principiu jurisdicțiunea Curții cu juri în materie de presă, dar printre excepțiile la acest principiu se prevede și cazul art. 32, adică difamațiunea contra particularilor, precum și injuriile contra acestora (art. 32, al. 2).

Trebuie să recunoaștem însă, că procedând pe cale de enumerare, art. 31 are o redacțiune prolixă. De aceea doctrina căutând a sintetiza ideia exprimată de lege distinge de o parte pe particulari, căroro le este deschisă calea tribunalelor, așa cum se exprimă art. 32 comb. cu 45, iar de altă parte pe funcționarii publici cari au numai calea juraților.

La funcționari se adaugă o restricțiune. El merg la Curtea cu juri numai atunci când sunt atinși în oficiul lor public.

Iată două exemple, luate din autorii de drept constituțional cei mai utilizați:

„Il faut distinguer les injures et les diffamations contre un fonctionnaire public et celles contre un simple particulier”. *Duquoy*, vol. V, pag. 429. Autorul explică apoi că, cuvântul funcționar trebuie înțeles într'un sens larg, așa ca să cuprindă toată enumerația art. 31 și apoi (p. 430) adaugă: „Au cas d'injure et de diffamation envers les particuliers, la juridiction compétente est le tribunal correctionnel”.

Iată cum se exprimă și *Hauriou* (ed. 1929, pag. 658): „Les lois de Serres en 1819 avait déjà posé les principes en cette matière; elle est réglée dans la loi du 29 juillet 1881 articles 29 à 35 par une distinction entre la diffamation contre les particuliers et la diffamation contre tout personnage ayant joué un rôle public, attaqué à raison „d'un fait relatif à ses fonctions; dans le premier cas la diffamation est punie sans que le journal puisse même faire la preuve du fait allégué et l'affaire est de la compétence du tribunal correctionnel; dans le second le journal est admis à faire la preuve du fait allégué et il peut en résulter sa justification; de plus l'affaire est de la compétence de la cour d'assises”.

Astfel era redat de manualele curente spiritul legii franceze.

Chestiunea a dat naștere în adunările noastre constituante la discuțiuni pasionate și firește câte odată chiar grandilocyente.

De o parte era tema libertății presei; de alta, abuzul ei. Proiectul propus de guvern în spiritul mai nou, întâmpina serioase dificultăți. Comitetul delegaților cade în cele din urmă la o formulă transacțională, care este aceea a textului actual, adică acea dată de autorii francezi cei mai cunoscuți. Ea e propusă Senatului chiar de către raportor, de C. Disescu, care declară că renunță la părerea sa, de a se trimite juraților, fără distincțiune, orice delict de presă.

Banca ministerială trebuia să-și spună cuvântul. Ministrul Constantinescu citind redactarea formulei de transacție începe: „*După cât văd*, amendamentul coprinde două părți..., iar a doua parte ca să se pună un nou aliniat, adică al. c, care să cuprindă că vor cădea sub jurisdicțiunea instanțelor ordinare (citește amendamentul). Cu alte cuvinte, amendamentul face deosebirea următoare: lasă presa liberă de a judeca actele publice, actele politice ale unei persoane, fie ea *particular*, fie ea *funcționar*. Dar dacă acel *particular sau funcționar* se crede că este calomniat cu privire la acte cu caracter public sau politic, atunci judecata merge la Curtea cu jurați, etc”.

Aceste explicațiuni ale ministrului sunt geneza întregii confuziuni. Ea amestecă de altfel și un alt criteriu foarte cunoscut din unele constituțiuni mai vechi și care se referă la acte politice, criteriu care, cel puțin ca expresie, nu era al textului propus, deși făcuse tema unora din discursuri.

Observăm însă că restul explicațiunilor date de ministrul respectiv nu mai repetă confuziunea. Și cu toate că desbaterile asupra acestei chestiuni au fost destul de lungi, ea nu se mai găsește nicăieri. C. Disescu, raportorul proiectului, propunând amendamentul care ar părea că nu a fost redactat de el, spune în numele comitetului delegaților: În urma discuțiunilor urmate, am căzut la o soluțiune transacțională: atacurile personale, de viață intimă, de viață particulară să intre în prevederile constituționale restrictive.

Acolo rămâne lupta la tribunale, între părțile care se găsesc înfruntate. Reservăm însă că dacă responsabilitatea pentru delictul cu caracter particular merge la tribunalele de drept comun, tot ce este cu caracter politic, să meargă la jurați”.

La Cameră s'a propus un amendament care reproducea art. 31 din legea franceză în redacțiunea lui prolixă. Amendamentul a fost respins. S'a afirmat totuși că Senatul n'a făcut decât să reproducă formula franceză. D-l Pela susținea numai că expresiunea din text care „trimite la tribunalele ordinare și defăimările, injuriile, calomniile care ating cinstea personală a funcționarilor publici” ar putea fi periculoasă, căci cinstea personală nu ar exclude calomniile politice. Discursul raportorului dela Cameră al d-lui Chirculescu, nu presupune iarăși confuziunea făcută la Senat de banca ministerială, surprinsă de amendamentul comitetului delegaților.

Rezultă deci, în chip evident că autorii amendamentului au avut în vedere sistemul legii franceze, așa cum e formulat de autori. Particularii au deci la dispoziția lor jurisdicțiunea tribunalelor întotdeauna, iar funcționarii publici numai în cazul când sunt calomniați în viața lor privată. Ei merg însă la jurați când sunt calomniați „à raison de leurs fonctions ou de leur qualité”, cum spune textul legii franceze. Abandonând sistemul de enumerație din legea fran-

ceză, textul român vorbind de funcționari, adaugă: „ori cari ar fi”.

Se poate ca redacțiunea textului român să fie foarte apropiată de vre-o formulare a unuia din autorii francezi.

Iată cum se exprimă de ex. Gustave de Poittevin (Traité de la presse) v. III, p. 396, vorbind de competența tribunalului corecțional:

„Il en résulte que sa compétence s'étend, non seulement aux diffamations commises envers les simples particuliers, mais encore à celles qui sont dirigées contre des fonctionnaires publics à raison de faits de la vie privée”.

Trebue să mai adăugăm iarăși că dacă „viața privată și cinstea personală” se referă numai la funcționari, nu mai suntem de loc constrânși să atribuim acestor expresii o repetare a aceleiași idei. Suntem constrânși numai dacă le raportăm și la particulari. Când zic că un funcționar e cinstit, mă refer la condiția lui ca oficiar public. Dar funcționarului i se poate imputa un fapt necorect în raport cu ceilalți semeni, ca oricărui particular independent de atribuțiunile lui funcționărești. Iar viața particulară a cuiva poate să fie atinsă fără a ne raporta la cinstea acelei persoane. Cineva poate să aibă vicii sau să calce prejudecăți sociale sau de familie rămânând totuși un om „cinstit” în sensul propriu al cuvântului. În „Code explicqué de la presse” al lui Barbies, v. I, nr. 405 (ediția II) găsim o multime de exemple adunate din jurisprudența franceză și care deși constituiesc o difamațiune, nu se rapoartă toate la cinstea cuiva. Așa de ex. a calomnia pe cineva că ia dobândă exagerată, că e rudă numai naturală a cuiva, că frecventează persoane de moralitate notorie, că cineva (mai ales comerciant), are datorii considerabile, etc., etc. Și apoi toată viața intimă, viața interioară de familie, care în Franța, prin legea din 1868 (firește abrogată la 1881) era protejată nu numai contra difamațiunilor, dar chiar contra oricărei indiscrețiuni. „La vie privée doit-être murée”, spuseseră doar Royer-Collard! La noi, în 1884, când se discuta jurisdicțiunea în materie de presă, i se aducea acesteia imputarea că atacă sanctuarul familiei, „că familia e târîtă în noroiul presei”, cum se exprima Grigore Sturza. E cunoscut cazul din Anglia cu Charles Dilke, care a fost scos din viața politică pe o chestiune de viață intimă.

Legiuitorul nostru vorbind de funcționari publici „oricari ar fi” în opoziție cu simplii particulari, jurisprudența ar putea fi cât de largă în extinderea jurisdicțiunei juraților, la orice cetățean însărcinat cu un serviciu sau mandat public în chip permanent sau temporar.

Ceeace nu a fost însă în intenția legiuitorului și nici nu se spune în textul constituțional, este ca atunci când e vorba de un simplu particular, tribunalele, fără nici o îndrituire, să caute o disociere a vieții acestuia într-o „viață particulară” și o viață publică, mergând până la o confuzie între viața publică și viața exterioară, adică din afară de casă a cuiva.

Rezultatul echivalează cu renunțarea la orice competență a instanțelor ordinare pe baza textului din art. 26 al c al constituției noastre.

N. CORODEANU

Profesor la Facultatea de Drept din București

Regula NOTORIA NON SUNT PROBANDA în proiectul codului de procedură civilă

Între principiile ce poartă asupra dovezilor proiectul codului de procedură civilă reține și regula *notoria non sunt probanda* cuprinsă în art 236 din proiect, adică aceea că faptele de notorietate publică nu au nevoie să fie dovedite. Această dispozițiune streină procedurii civile a vechiului regat e cunoscută legiurii procedurale din Ardeal (§ 291 cod. de proc. civ. ard.) cât și celei din Bucovina (§ 269 cod. de proc. civ. buc.), de unde în mod vădit s'a inspirat legiuitorul.

Observațiile critice, ce se aduc proiectului procedurii civile, nu agreiază acest principiu și sunt pentru abandonarea lui sub cuvânt, că noțiunea de notorietate ar avea un conținut prea vag și nu s'ar putea preciza. (A se vedea între alții și părerea d-lui profesor Petre Vasilescu în studiul său relativ la proiectul codului de procedură civilă, publicat în *Curierul Judiciar* nr. 33 din 15 Octombrie 1933, pag. 516).

Repulziunea criticei doctrinei față de regula de care ne ocupăm nu pare tocmai fondată deoarece noțiunea de notorietate nu e streină terminologiei juridice, cuvântul „notoriu” fiind sinonim cu ceea ce se înțelege prin „bine cunoscut” sau prin fapte constante, la cari de altfel se referă și codul civil român în art. 296, alin. 2, unde tratează despre dovedirea filiațiunii copiilor legitimi. (A se vedea *Colin și Capitani*, ed. 2, Vol. I, pag. 264 și *Tratatul de drept civil rom. de Hamangiu, Rosetti, Baicoianu*, Vol. I, pag. 468).

De altfel, de fapte notorii se poate vorbi instanțelor judecătorești, când ele sunt constante, deoarece sunt cunoscute ca atare tuturor sau când judecătorii au luat cunoștință de ele în calitatea lor oficială. Astfel putem număra între faptele cari sunt notorii instanței cele cari sunt de obște cunoscute ca atare tuturor în țară, în județ, sau în localitate, cum ar fi, de exemplu, ziua natală a Regelui, data unui mare incendiu sau unui alt sinistru, după aceea iegile constante ale naturei, de exemplu, cele despre gravitațiune, despre efectele trăsnetului, etc.

În cadrul faptelor despre cari instanța a luat cunoștință în urma activității sale oficiale intră, de exemplu, actele instituirii unui tutor sau curator, declararea de moarte, etc.

Faptele cunoscute magistraților în urma activității oficiale judecătorești sunt de considerat ca notorii instanței, chiar dacă despre ele n'ar avea cunoștință publicitatea; faptele însă despre cari judecătorul are cunoștință numai în particular se consideră numai atunci ca notorii instanței, când vor fi în general cunoscute. Deci, dacă judecătorul va afla ceva pe cale particulară, ce însă nu e de notorietate publică, atunci o atare împrejurare nu poate să se considere ca constantă în proces. Când o împrejurare este notorie instanței, aceasta nu mai trebuie să fie dovedită în proces. Un fapt notoriu va avea însă numai atunci efect în litigiu când, sau a fost valorificat ca atare în proces de către părți (sau de către una din ele), sau a fost adus în discuțiune de către însăși instanța de judecată, altfel nu va putea fi luat în considerare la dezlegarea cazului, fiindcă hotă-

rirea se poate întemeia numai pe împrejurările ce s'au invocat și relevat în cursul desbaterilor ce au avut loc. Deci, dacă s'a ridicat o chestiune ce e de notorietate publică, instanța nu va mai admite admiterea de probe.

Când se judecă în colegii (complete), atunci faptul notoriu trebuie să fie cunoscut majorității magistraților cari compun instanța. Deși legea nu se pronunță în această privință, totuși doctrina e de părere că nu e nevoie ca notorietatea să fie cunoscută unanim tuturor membrilor completului, fiindcă din principiile ce călăuzesc materia rezultă neîndoios că pentru luarea de hotăriri valabile de către instanță, se cere numai majoritatea absolută de voturi, nu unanimitatea lor.

Alt ceva ar fi dacă legea ar dispune că notorietatea să fie luată în seamă numai atunci când ar fi cunoscută tuturor membrilor ce compun instanța. Proiectul însă nu prevede aceasta, și atunci e logic să se aplice principiul majorității amintit aici.

În hotărîre nu trebuie să se releveze în urma căror împrejurări s'a considerat un fapt drept notoriu, de oarece, în mod firesc, nu se pot indica motive în acest scop, așa că este suficient dacă instanța afirmă că un anume fapt din proces i-a fost notoriu.

Regula nouă din art. 236 al proiectului nu constituie o îngădire a dreptului de liberă apreciere a probelor de către instanță, ci se mai manifestă ca o dispensă de a administra dovezii în cazuri de notorietate. În ipoteză prevăzută de acest articol rămâne la libera apreciere a instanței de a stabili că o împrejurare e de notorietate sau nu, dispozițiunea legală prevăzând de altfel, că instanța nu e ținută a face proba despre acele fapte, cari îi sunt notorii.

Din cele expuse se poate deci conchide că faptele de notorietate publică se impun ca atare în proces, fără ca să se probeze, asemănându-se sub acest raport cu legile la cari se aplică regula *iura novit curia*, așa că instanța bazată pe ele se pronunță numai afirmând existența lor, fără a avea nevoie a le dovedi, precum am zis.

În fine, împrejurarea dacă un fapt e într'adevăr de considerat ca fiind de notorietate publică sau nu, poate fi controlată și verificată în cursul desbaterilor, așa că arbitrarul judiciar ce s'ar putea strecura în această materie, poate fi înlăturat de către părțile interesate, fără multe dificultăți, din care cauză, regula *notoria non sunt probanda* poate fi menținută fără grijă în proiect, deoarece nu va putea periclită bunul mers al justiției în cazurile de altfel puțin frecvente în cari ar urma să se aplice.

ORESTE TERNĂVEANU

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE

Audiența dela 1 Iunie 1933

Președenția d-lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

Rudolf König cu Ministerul de Industrie

Decizia No. 36

Neconstituționalitate. Brevet de invențiune. Dreptul de proprietate asupra lui. Garantarea lui în condițiunile permise de Constituție. Monopoluri rezervate Statului prin lege. Dreptul exclusiv al Statului asupra lor. Dispozițiune constituțională. Art. 17 și

112 din Constituție, art. 4 p. c. din legea brevetelor de invenție.

Dreptul inventatorului se bucură de garanția pe care art. 17 din Constituție o acordă dreptului de proprietate, deci el nu poate fi atins prin vre-o lege ordinară decât numai în condițiunile permise de Constituție.

Pe de altă parte, art. 112 din Constituție prevede că se pot constitui monopoluri prin lege exclusiv în folosul Statului, județelor și comunelor.

Pe baza acestor principii, potrivit dispozițiilor legii asupra brevetelor de invenție, autorii invențiilor, susceptibile de a fi exploatate de industrie sau comerț, au facultatea de a obține un brevet de invenție care să le asigure drepturi exclusive și temporare de exploatare în România, afară de seria de invențiuni prevăzută de art. 4, punctul c din zisa lege, al căror obiect este rezervat Statului, adică invențiuni de obiecte supuse unuia din monopolurile legale ale Statului, cari, evident, ar fi împiedicate în funcționarea lor dacă s'ar breveta asemenea invențiuni.

În asemenea condițiuni, dispozițiunea art. 4 punctul c din zisa lege, neavând alt scop decât să asigure funcționarea monopolurilor legale ale Statului, ea este constituțională.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Macri,

Pe d. av. Cornel Jecu în dezvoltarea motivelor,

Pe d-nii av. Tr. Scurtu și J. Marcovici în combateri și pe d-l proc. g-ral C. Viforeanu în concluziuni și

Deliberând,

Asupra chestiunii constituționalității art. 4, punctul c, din legea asupra brevetelor de invenție:

Având în vedere actele și lucrările dela dosar, din care rezultă că Ministerul de Industrie și Comerț a respins cererea pe care i-a adresat-o Rudolf König, de a i se breveta a invenție a sa: „Chibrit care se aprinde de mai multe ori”, motivând respingerea pe considerația că invențiunea cade în prevederile art. 4, punctul c, din legea brevetelor de invenție, obiectul ei fiind rezervat Statului; că Rudolf König a intentat acțiune în contra Ministerului de Industrie și Comerț cerând anularea dispoziției prin care s'a respins cererea de brevetare; că, după ce s'a făcut cerere de intervenție de către Casa Autonomă a Monopolurilor, care a cerut respingerea acțiunii, Curtea de apel București s. III-a, prin jurnalul nr. 6609 din 19 Noembrie 1932, a suspendat judecarea acțiunii, în baza consimțământului părților și a dispus trimiterea dosarului la Înalta Curte, pentru a se pronunța asupra chestiunii constituționalității art. 4, punctul c, din legea citată, chestiune ce fusese ridicată înaintea sa de către reclamantul Rudolf König;

Având în vedere că Rudolf König a contestat constituționalitatea art. 4, punctul c, din legea asupra brevetelor de invenție, susținând că prin acest text se înfrânge principiul general al garantării proprietății de orice natură, înscris în art. 17 din Consti-

tuție, precum și principiul că orice exproprierie în folosul Statului se face numai după o justă și prealabilă îndemnizare fixată de către Justiție;

Având în vedere că art. 17 din Constituție prevede că proprietatea de orice natură, precum și creanțele asupra Statului sunt garantate;

Considerând că dreptul inventatorului, deși este un drept intelectual având un obiect nesusceptibil de apropiere de care sunt susceptibile lucrurile corporale, el este, totuși, cuprins în sfera noțiunii dreptului de proprietate, față de modul larg în care această noțiune a fost concepută de legiuitorul constituant din 1923;

Că, dar, dreptul inventatorului se bucură, potrivit naturei lui particulare, de garanția pe care art. 17 din Constituție o acordă dreptului de proprietate și deci el nu poate fi suprimat sau atins prin o lege ordinară decât numai în condițiunile în care textul Constituției îl permite;

Având în vedere că art. 112 din Constituție prevede că monopoluri nu se pot constitui decât numai prin lege și exclusiv în folosul Statului, județelor și comunelor;

Având în vedere că în baza acestui text al Constituției, Statul are dreptul ca prin legi ordinare să înființeze în folosul său monopoluri, prin care să-și rezerve exclusiv pentru el dreptul de a fabrica, a importa, a exploata sau cultiva anumite lucruri sau produse;

Că, deci, oricâteori o lege ordinară ar avea de obiect înființarea unui monopol sau asigurarea funcționării unor monopoluri de Stat ce sunt înființate prin altă lege ordinară, nu se va putea contesta constituționalitatea ei, chiar dacă ar atinge drepturile de proprietate ale particularilor, pentru că monopolul este o creațiune de drept prevăzută de un text al Constituției, text care instituie o derogare de la principiul inviolabilității dreptului de proprietate înscris în art. 17;

Având în vedere că legea asupra brevetelor de invenție prevede prin primul articol al ei, facultatea ce o au autorii invențiilor susceptibile de a fi exploatate de industrie sau comerț, de a obține un brevet de invenție, care să le asigure drepturi exclusive și temporare de exploatare în România;

Că, prin art. 4 din legea citată se dispune că nu se vor breveta o serie de invențiuni, între cari la punctul c, se prevăd invențiunile al căror obiect este rezervat Statului;

Considerând că prin expresiunea „invențiuni al căror obiect este rezervat Statului”, cuprinsă în art. 4 punctul c, trebuie a se înțelege invențiuni de obiecte supuse unuia din monopolurile legale ale Statului, monopoluri cari, evident, ar fi împiedicate în funcționarea lor, dacă s'ar breveta atari invențiuni;

Că, deci, dacă art. 4, punctul c, din legea citată, dă dreptul organelor Statului să refuze brevetarea invențiunii al căror obiect este rezervat Statului, această dispozițiune a legii nu are alt scop decât să asigure funcționarea monopolurilor legale ale Statului, așa, că — după cum s'a arătat mai sus — deși de aci decurge pentru inventator imposibilitatea totală de a-și exercita dreptul de proprietate intelectuală, inclus în orice invenție, totuși nu se poate

pretinde că dispozițiunea de lege în discuțiune este neconstituțională;

Că, argumentul pe care recurentul Rudolf König îl mai invoacă în motivele în baza cărora contestă constituționalitatea art. 4 punctul c, din legea citată și anume că nu s'a prevăzut prin acest text, în conformitate cu art. 17 din Constituție, acordarea unei indemnizări prealabile, justă și fixată de justiție. — nici acest argument nu este întemeiat, de oarece conform art. 17 din Constituție, necesitatea unei asemenea indemnizări ar apare dacă Statul, sau administrațiile publice ar expropria un bun, adică și l'ar apropia și l'ar folosi pentru o anume destinație, ceiaze art. 4, punctul c, din legea citată, nu prevede și nici nu presupune;

Că, în consecință, urmează a se decide că art. 4, punctul c, din legea asupra brevetelor de invențiune, este constituțional și a se dispune restituirea dosarului Curții de apel spre a continua judecarea procesului.

Pentru aceste motive, Curtea declară constituțional art. 4 alin. c, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Andiența dela 10 Iulie 1933

Președinția d-lui: D. G. LUPU Prezident

Banca Națională a României cu C. Bercuș și a.

Decizia n. 1321

Banca Națională a României. Adunare generală. Alegere de administratori și cenzori. Deciziune. Acțiune. Cerere de suspendare a executării deciziei pentru fraudă de lege. Competința președintelui trib. comercial. Drept de suspendare prin ordonanță provizorie. Statuarea asupra fondului rezervată instanțelor ordinare. Art. 165 cod. com.

Președintele trib. de comerț, pe calea procedurală sumară și urgentă a art. 165 cod. com., care îi dă dreptul ca, după ce va asculta pe administratori și cenzori, să suspende printr-o ordonanță provizorie executarea deciziunilor arbitrare luate de Adunarea generală, nu poate în nici un caz să statueze și să judece însuși fondul dreptului, ce este rezervat instanțelor de drept comun, făcând aprecieri și hotărând asupra valabilității deciziei Adunării generale din punct de vedere al viciilor de fond, ci are drept să examineze numai viciile de formă și aparența de regularitate ale deciziei.

S'a ascultat Banca Națională prin d-nii avocați Stelian Ionescu, M. Constantinescu și C. Panaitescu și intimații C. Bercuș personal, asistat de d-nii avocați G. Iunian și P. Libros, G. M. Ionescu prin d. avocat G. Iunian, C. Băicoianu prin d. avocat M. Djuvara, Mihail Dumitrescu și George Georgescu personal asistați de d. avocat Rarinescu.

S'a citit raportul făcut de d. consilier B. Brezeanu.

Curtea,

Asupra recursului introdus de Banca Națională a României împotriva sentinței trib. Ilfov s. I com., cu nr. 2485 din 22 Decembrie 1932;

Văzând motivele II și III de casare astfel formulate;

II. Reaua aplicațiune a art. 165 cod. com. și a art. 66 bis proc. civ., exces de putere și omisiune esențială: a) În primul rând pentru faptul că instanța de fond prin aprecieri asupra validității transferurilor, a înlăturat aparența legală a acestora, admitând cererea reclamantului de prezumțiune neconcordanțe; b) Apoi prin faptul că a prejudiciat asupra fondului, statuând asupra unor pretinse fraude la lege.

a) În adevăr, instanța de ordonanță prezidențială nu poate statua asupra valabilității titlurilor sau asupra viciilor lor de fond, ea neavând atribuțiuni de jurisdicție, ci numai de imperiu. Orice aprecieri ce această instanță ar face asupra titlurilor opuse de parte, constituiesc o depășire a atribuțiilor și competenței sale. Așa fiind, ea nu poate înlătura aparența legală a titlurilor ce o poate opune reclamantului.

Am dezvoltat pe larg acest cadru juridic al competenței judecătorului ordonanței prezidențiale, arătând că în fața transferurilor regulate efectuate, care au cel puțin aparența legală a unor titluri valabile, instanța de fond trebuie să respingă cererea de suspendare a reclamantului, în sprijinul căreia se invoacă simple prezumțiuni neconcordanțe și nepermise, iar în cazul când reclamantul ar fi opus și el titluri de egală aparență legală, instanța de fond avea dreptul să trimită părțile în fața instanțelor ordinare, pentru a tranșa conflictul. Instanța de fond însă nu motivează de ce socotește suficient admisibilitatea unei cereri de ordonanță prezidențială numai simpla seriozitate a cererii, iar nu aparența legală a titlului pe care se sprijină sau care i se opune, și omite a se pronunța asupra motivului nostru, bazat pe limitarea atribuțiilor instanței de ordonanță prezidențială, omisiune ce este esențială. Prin aceasta zisa instanță a violat art. 165 cod. com. și 66 proc. civ., cu exces de putere, nemotivare și omisiune esențială.

b) De asemenea instanța de fond stabilind că cererea reclamantului C. Bercuș, se sprijină pe fraudă la lege (statutele-lege ale B. N. R.) și admitând cererea de suspendare pe constatarea fraudei la lege, zisa instanță prejudică asupra fondului procesului principal în anularea transferurilor cerută prin acțiune directă, articulată tocmai pe fraudă la lege. Astfel fiind a depășit limita atribuțiilor sale fixate de art. 165 cod. com. și art. 66 bis proc. civ., dând o sentință cu exces de putere și violarea ziselor texte.

III. Violarea art. 165 cod. com. și art. 1203 cod. civ., violarea normei de drept civil relativă la calificarea prezumțiilor de grave, precise și concordante și denaturare de acte; a) Prin aceea că instanța de fond și-a întemeiat soluțiunea dată pe mijloace de probă (prezumțiuni), neadmise de zisele texte.

Având în vedere că din sentința atacată se constată în fapt că împotriva deciziei Adunării generale din 21 Februarie 1932 a Băncii Naționale a României, prin care în urma voturilor obținute au fost aleși ca administratori: G. Stoicescu, C. I. Băicoianu și M. Dumitrescu, iar ca cenzor G. Georgescu, în locurile devenite vacante prin expirarea mandatelor pe data de 31 Dec. 1932, s'a făcut o cerere potrivit art. 165, alin. 2 cod. com., de către intimații în recurs C. Bercuș și intervenientul C. M. Ionescu, în calitate de acționari ai acestei instituțiuni; că, prin aceea cerere ei solicitau suspendarea executării acelei decizii în ce privește alegerea persoanelor arătate, pe motiv de fraudă la lege și statute, întrucât deciziunea învinovată s'ar fi luat cu majoritate de voturi

fraudulos atinse, multiplicându-se numărul de voturi de către unii din acționari și anume Soc. Națională de Credit Industrial, Banca de Credit Român și Soc. Dacia România, cari au votat în adunare prin persoane interpuse, pe bază de transferuri fictive de acțiuni cu mai mult de 20 voturi decât aveau dreptul, conform statutelor Băncii Naționale Române;

Că, președintele tribunalului Ilfov s. I com., având a statua asupra acestei cereri, prin ordonanța prezidențială cu nr. 29504 din 19 Noembrie 1932, a admis-o în parte și a dispus suspendarea deciziei Adunării generale a Băncii Naționale a României numai în ce privește alegerea ca administratori a lui I. C. Băicoianu și M. M. Dumitrescu și ca cenzor a lui G. Georgescu, menținând executarea deciziei cu privire la alegerea lui C. Stoicescu; Că, tribunalul Ilfov s. I respingând ca nefondate apelurile introduse contra menționatei ordonanțe prezidențiale de către pârta Banca Națională și intervenienții C. I. Băicoianu, M. M. Dumitrescu și G. Georgescu, a menținut în totul dispozițiunea de suspendare pronunțată de prima instanță;

Având în vedere că pentru a ajunge la soluțiunea suspendării acestei decizii, care se pretinde a fi fost dată numai în urma votului unui număr însemnat de acționari fictivi, persoane interpuse, în scop de a se frauda de către cele trei instituții arătate, art. 77, alin. 2 din statutul Băncii Naționale Române, care limitează numărul de voturi de care un acționar poate dispune și care este de maximum 20 voturi, Tribunalul, fără a contesta valabilitatea formală a transferurilor înscrinate, constată în fapt, că din declarațiunile administratorului Bălănescu, vice-guvernator Băncii Naționale Române, O. Chiriacescu și întâmpinarea cenzorului Ciocărlie, precum și întâmpinările depuse, că transferurile operate cu acțiunile Creditului Industrial, Soc. Dacia România și Banca de Credit Român, au fost făcute în mod fictiv; că, această concluziune instanța de fond o mai trage și din registrele și listele de acționari prezentate de Banca Națională Română, coroborate cu aceleași declarațiuni de mai sus prin cuprinsul cărora stabilește că Creditul Industrial a transferat mai multor funcționari ei săi, acțiuni de-ale sale, cari însă, după terminarea alegerii, aceleași acțiuni, cu aceleași numere și dela aceleași persoane, au fost transferate din nou Soc. Creditul Industrial; Că, bazându-se pe arătatele declarațiuni și întâmpinări coroborate cu faptul necontestat chiar de apelanți, că toate transferurile înscrinate purtau asupra unui număr enorm de acțiuni de o valoare de zeci de milioane, au fost făcute în ultimele trei zile, adică în zilele de 18, 19 și 20 Noembrie 1931, singurele zile în care se mai puteau face transferuri, cari să permită noilor beneficiari de a lua parte ca acționari în Adunare generală, instanța de fond conchide că toate acestea constituiesc neîndoios prezumțiuni grave, precise și concludente cari fac dovada complectă a fictivității transferurilor în scopul urmărit și consumat de a se multiplica voturile în Adunarea generală și astfel a se eluda pe cale lăaturalnică dispozițiunile art. 77, alin. 2 din statutele Băncii Naționale Române, cari arată că nici un acționar nu poate dispune de mai mult de 20 voturi, oricare ar fi numărul de voturi pe care-l reprezintă; Că, deci stabilindu-se că deciziunea Adunării generale a Băncii Naționale

Române este învederat contrarie statutelor — respectiv art. 77, alin. 2 citat, cu drept cuvânt și în conformitate cu art. 165, al. 2 cod. com. Presedintele tribunalului s'a bazat pe aceste prezumțiuni grave și precise, când a dat ordonanța de suspendare;

Având în vedere că, prin motivele reproduse mai sus, recurenta Banca Națională a României, se plânge de rea aplicațiune a art. 165 cod. com. și 66 bis proc. civ., exces de putere, omisiune esențială, prin faptul că instanța de fond statuând asupra fictivității transferurilor, a prejudiciat asupra însuși fondului procesului și astfel a depășit limita atribuțiunilor sale consacrate de textele de mai sus. Că, de asemenea se pretinde a se mai fi comis o violare a art. 165 cod. com. și prin aceea că și-a întemeiat soluțiunea dată pe mijloace de probă (prezumțiuni) neadmise de zisul text;

Considerând că legiuitorul comercial prin art. 165 după ce prin al. 1 pune principiul că deciziunile luate în Adunarea generală în limitele statutelor sau legii sunt obligatorii pentru toți asociații, chiar pentru cei care nu au participat sau se opun, în al. 2, se referă la cazurile în cari zisele decizii ar fi învederat contrarii actului constitutiv statutelor sau legii, prevăzând în atari cazuri — pentru a se asigura dintr'un interes general, regulata funcționare a societăților — pe de o parte dreptul oricărui acționar de a se opune unor asemenea decizii, iar pe de altă parte competența prezidentului tribunalului comercial de a putea suspenda după ce va asculta pe administratori și cenzori, prin o ordonanță provizorie executarea acestor decizii arbitrare;

Considerând că prin această cale extraordinară în suspendarea deciziei Adunării generale, care nu numai că nu exclude și nu poate să excludă acțiunea judecătorească directă de drept comun în anularea deciziei pe cale contencioasă, dar are scopul de a o complini, legiuitorul nu a urmărit altceva de cât a da la îndemâna acționarului singular un mijloc mai simplu expeditiv și în același timp eficace ca printr'o procedură sumară și urgentă, să se poată ajunge la suspendarea în mod provizoriu a activității ilegale a Adunării generale; Că, față de caracterul acestei proceduri grațioase special consacrată de legiuitor prin art. 165 cod. com., și fără amestec de principii din alte instituții înrudite cu aceasta, dat fiind că instituția din art. 165 cod. com., își are normele sale proprii, președintele tribunalului de comerț nu poate statua și judeca în nici un caz însuși fondul dreptului care este rezervat cercetării instanțelor ordinare de drept comun, ci numai ascultând pe administratori și cenzori și după un examen sumar al faptelor și probelor, va decide dacă cererea de suspendare și în consecință deciziunea Adunării îmbracă o aparență formală în constituirea sa, de legalitate sau nu, în conformitate cu faptul social și legea;

Că, în consecință, neputându-se decide soarta definitivă a deliberărilor Adunării generale, în cari pot fi mai întotdeauna interese grave în joc, pe această cale sumară și urgentă a ordonantei prezidențiale, urmează a se decide coordonându-se interesul cererii de suspendare cu limitele competenței procedurii de urmat; că judecătorul acestei instituții care este președintele tribunalului de comerț, nu are căderea să discute valabilitatea substanțială de fond a titlului

sau mai bine zis a deciziunii Adunării generale, făcând aprecieri și hotărînd asupra valabilității sale din punct de vedere al viciilor de fond, ci are dreptul să examineze numai viciile de formă, aparența de regularitate formală a deciziunii;

Că, acesta fiind caracterul instituției de mai sus, cuprinsă în art. 165 cod. com., tribunalul în speță și-a excedat limitele competenței sale, când a ordonat suspendarea deciziunii Adunării generale a Băncii Naționale Române, bazat pe constatarea trasă din prezumțiuni, oricât de grave au apărut instanțelor de fond, a fictivității transferurilor în scopul de a frauda statutele prin multiplicarea voturilor în Adunarea generală în chestiune; Că, în adevăr, înlăturând aparența formală de legalitate a titlurilor (transferurilor) incriminate, chestiune ce nici nu a fost contestată, și trecând la examinarea pretențiilor vicii de fond al transferurilor deduse din simulațiunea invocată de reclamant, instanța de apel a intrat în judecarea fondului litigiului pe care-l judecă, depășindu-și limita atribuțiilor sale în care se putea pronunța în cadrul cererii de suspendare, prevăzută în art. 165 cod. com.;

Că, prin aceasta violându-se principiile consacrate prin art. 165 cod. com., motivul de recurs este fondat;

În fond:

Față de considerațiunile sus expuse și a faptelor constante, întrucât, după cum s'a arătat, fraudă la lege și statute invocată de reclamant ca motiv al suspendării și dedusă din faptul fictivității transferurilor incriminate, nu poate fi cercetată pe calea sumară și urgentă a procedurii prevăzute de art. 165 cod. com., ci numai pe calea unei acțiuni contradictorii în anularea deciziunii, acțiunea prin care se cere suspendarea deciziunii, bazată pe aceste vicii de fond, când cele de formă în privința transferurilor, au fost respectate, urmează a fi privită ca nefondată și respinsă ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul făcut de Banca Națională a României și casează, etc.

NOTĂ. — Sumar: 1) *Expunerea detaliată a faptelor contestațiunii. Principiile stabilite de Înalta Curte în materie de suspendare a executiunii deciziunilor neregulate ale adunărilor generale ale societăților anonime.* 2) *Discuțiunea textului legal. Numeroase elaborate ale autorilor italieni și jurisprudențe date asupra chestiunilor. Lucrările importante ale autorilor români: Stelian Ionescu și regretatul M. A. Dumitrescu. Adnotările asupra chestiunii ale altor juriști români.* 3) *Interpretarea cuvîntului „învederat” din art. 165, alin. 2. El se referă la calitatea probelor, și nu exclude o probă sau alta în ambele acțiuni de nulitate sau suspendare. Combaterea tezei contrare.* 4) *Suspendarea prezidențială. Soluția profesorului Vivante în administrarea probelor.* 5) *Părerea noastră contrară celei susținute de Înalta Curte în chestiunea administrării probelor în acțiunea de suspendare. Argumente. Deciziunile adunărilor luate cu voturi fictive, prin oameni de paie, Bilanturi fictive.* 6) *Concluziuni.*

1. Deciziunea Înaltei Curți prin care se casează sentința tribunalului Ilfov, s. I com., nr. 2485 din 22 Decembrie 1932, rezolvă una din chestiunile de drept

comercial ce se prezintă adesea în cercetarea instanțelor comerciale, deduse din aplicatiunea articolului 165 din Codicele comercial.

Acest articol, în prima sa parte declară obligatorii deciziunile luate de adunarea generală a societăților anonime, dacă sunt în conformitate cu actul constitutiv, statutele și legea, iar în aliniatul al II-lea stabilește căile de urmat ale asociațiilor singulare contra deciziunilor adunărilor generale luate, fără asemenea garanții, dând pe de o parte acționarilor putința de a cere anularea lor prin o acțiune principală comercială, și pe de alta de a ținde la suspendarea ziselor deciziuni prin ordonanțe prezidențiale, date de președintele tribunalului comercial, după ascultarea administratorilor și cenzorilor societății, căi de atac, admisibile în cazurile în care deciziunile incriminate sunt în *mod învederat* contrare actului constitutiv, statutelor sau legii comerciale.

„Dreptul de rezistență individual al asociaților, spune profesorul Cesare Vivante, este dedus din perfecta antiteză ce există între cele două părți ale articolului 163 cod. italian (art. 165 identic în cod. com. român), fiindcă primul aliniat guvernează deciziunile legale, iar al doilea deciziunile ilegale; astfel că lucrările preparatoare dovedesc că s'a reglementat *expres* dreptul de opoziție al asociaților. În consecință adverbul *manifestamente* (învederat în codicele român), care a provocat atâtea critici și nedumeriri ale interpreților, trebuie să se aplice atât *la procedura contradictorie*, prin care se cere nulitatea deciziunii, cât și *la procedura grațioasă*, prin care se cere președintelui tribunalului de a suspenda aplicarea zisei deciziuni”).

Din examinarea cererii, a ordonanței prezidențiale și a sentinței tribunalului se vede că chestiunea ce a fost propusă în debateră judecătorească, discutată în principiu și în fond și de Înalta Curte, constă în suspendarea deciziunii Adunării generale a Băncii Naționale a României, pronunțată la 21 Februarie 1931, pentru motivul că la ocaziunea alegerii unui număr de administratori și cenzori, alegere consfintită prin zisa decizie a adunării generale, un mare număr de alegători, neacționari, deși au obținut transferurile în registrele Băncii, a acțiunilor în baza cărora au votat, zisele transferuri de acțiuni au fost fictive, alcătuite în mod fraudulos în ajunul alegerii, spre a obține majoritatea prin atare mijloc. Cu alte cuvinte acționarii reclamantși se plâng că, prin eludarea articolului 72, alin. 2 din statutele Băncii Naționale care limitează pentru orice acționar la 20 numărul de voturi ce îi este îngăduit, anumiți acționari au efectuat transferuri fictive ale acțiunilor lor unor persoane străine, care s'au prezentat la vot, pe această cale, ca să poată ajunge la majoritatea, ce a luat dispozițiuni la alegere, prin zisa decizie contestată a adunării generale.

După mai multe incidente, ce au fost respinse și care n'au făcut obiectul recursului, atât președintele tribunalului, prin ordonanța sa, cât și tribunalul în complet au admis cererea de suspendare a sus zisei deciziuni a Adunării generale, în baza articolului 165, alin. 2 din codicele de comerț, în urma celor produse în instanțe de administratori și cenzori și a altor probe administrate, interpretând textul menționat în

1) Cesare Vivante, „Traité de droit commercial”. Les Sociétés commerciales, II, pag. 351.

sensul că legiuitorul n'a stabilit o îngrădire în administrarea probelor chiar în chestiuni de suspendare a deciziunilor adunărilor generale ale societăților anonime când acționarul se plânge că prin atare decizuni s'a violat statutele sau legea. Astfel, ambele prime instanțe socotesc declarațiunile administratorilor și ale cenzorilor cât și întâmpinarea vice-guvernatorului, din care rezultă fictivitatea transferurilor de acțiuni înscrinate, ca suficiente spre a stabili temeinicia cererei acționarilor reclamanti, a fictivității transferurilor ce au servit în scopul multiplicării voturilor dela 21 Februarie 1932, și ajungerea la un rezultat al alegerii ce nu consacra realitatea ce s'ar fi obținut dacă nu se întrebuinta mijloacele descrise de simulațiune.

După ce tribunalul ajunge la rezultatul ce stabilea fictivitatea transferurilor, chestiune de care numai era sesizat, și aceasta în baza declarațiunilor categorice menționate a reprezentanților societății, în conformitatea dreptului ce îi acordă legea de a ține seamă de aceste declarații chiar în materie de suspendare, și cu toate că erau suficiente zisele mărturii spre a se pronunța în cauză, nu s'a mărginit la această simplă constatare și soluțiune conformă celor stabilite, suficiente precum am spus spre a pronunța hotărârea și a decide respingerea apelului și deci la menținerea suspendării deciziunii, ce făcea obiectul procesului. Provocat de părțile litigante, tribunalul, pe această cale a suspendării, fără interese în cauză, discută mai departe în fond în baza altor probe însăși temeinicia alegerii și stabilește că unul dintre alesi n'a obținut majoritatea relativă a voturilor, și deci că rău a fost ales.

Înalta Curte fiind sesizată, în urma recursului Băncii Naționale, constată în primul loc că președintele tribunalului și în apel complexul acelui tribunal fiind ținută cu ocaziunea cererei de suspendare să examineze oportunitatea unei atare măsuri de conservare ce li s'a cerut, fără a examina însăși temeinicia fondului dreptului din care decurge măsura provizorie ce s'a reclamat, și întrucât zisele instanțe s'au abătut de la această regulă, conform unei jurisprudențe constante a casat sentința tribunalului (2).

Este de observat că suverana Curte, desi spune în mod categoric că sus-zisele instanțe aveau cădere de a examina sumar *faptele și probele* spre a decide în privința suspendării, adaugă că ele trebuiau să examineze numai *vitile de formă*, aparența de regularitate formală a deciziunii. Și, în definitiv, Înalta Curte adaugă că zisele instanțe de fond nu se puteau baza pe *presumpțiuni*, oricât de grave au apărut spre a constata fictivitatea transferurilor; că, înlăturând aparența legală a titlurilor, au depășit limita atribuțiunilor în care se puteau pronunța în suspendare, în cadrul legii. Conform dispozițiunii speciale din legea Înaltei Curți, intrând în judecata fondului, stabilește din nou că față cu respectarea formelor de către Adunarea generală, și întrucât vitile de fond nu pot fi discutate pe această cale a suspendării zisei deciziuni, respinge în fond această cerere de suspendare.

Reținem, deci, două reguli fundamentale în rezol-

virea chestiunii, ce rezultă din deciziunea suveranei instanțe:

a) Președintele tribunalului, ca și complexul tribunalului în apel, n'au căderea să discute valabilitatea substanțială de fond a deciziunilor Adunării generale.

b) Zisele instanțe au facultatea de a examina în mod sumar faptele și probele; dar, n'au drept să se bazeze pe constatări trase din prezumțiuni, oricât de grave, putând să examineze numai vitile de formă, aparența de regularitate formală a deciziunii.

2. Articolul 165 din codicele comercial, ce a dat loc la agitata controversă, nici până astăzi deplin elucidată, ne pare că poate fi cu ușurință comentat, dacă ne referim la principiile generale și avem în vedere modul riguros în care trebuie să examinăm textele legale obscure, ținând seamă de situațiunea disperată în care au ajuns acționarii în urma abuzurilor administratorilor a numeroase societăți anonime.

Cazul Băncii Naționale este special și se referă numai la niște alegeri. Avem deosebită considerațiune și cea mai deplină încredere în administrația și conducerea primului institut de credit al țării, care zilnic aduce rodnice foloase în dezvoltarea creditului, dar pe noi ne preocupă aplicarea acelorasi măsuri îngăduitoare, în baza jurisprudenței create, altor numeroase societăți anonime, ai căror administratori se pot deda la flagrante abuzuri.

Și revenind la textul legal ce ne preocupă, observăm că după ce în primul alineat al art. 165 stabilește ca obligatorie deciziunea adunării generale chiar pentru asociații ce n'au luat parte la adunare, în alineatul al II-lea precizează pe de o parte dreptul oricărui asociat de a se opune contra deciziunilor care într'un chip *invederat* sunt contrare statutelor, actului constitutiv sau legii comerciale; și, pe de alta, îi acordă dreptul de a obține suspendarea unor atare deciziuni, prin ordonanță presidentială.

Controversa s'a iscat din cauza expresiunii: „*invederat*”, de care se servește legiuitorul, luată prin traducerea cuvântului „manifestamente”, aflată în codicele italian. Și, este de notat că rare-ori în materiile dreptului comercial s'au ivit atât de numeroase discuțiuni și soluțiuni diferite spre a lămuri care a fost intențiunea legiuitorului. Juristi de seamă din Italia ca și dela noi, diferite instanțe judecătorești s'au silit de a crea sisteme spre a ajunge la o soluțiune lipsită de critică.

Pe lângă diferiți autori renumiți din Italia și documentate jurisprudențe, cu o deosebită atențiune ne referim la remarcabilul studiu al d-lui Stelian Ionescu, astăzi distins avocat al Băncii Naționale, care descrie amănunțit chestiunile ce fac obiectul acestei adnotări, cât și la opiniunile regretatului comentator al Codicelui comercial român, M. A. Dumitrescu³⁾.

3) Stelian Ionescu, „Drepturile acționarilor în contra deciziunilor nelegale ale Adunărilor generale”, Cultura Națională, 1927.

Pentru a nu repeta în cadrul restrâns al acestei adnotări autorii și jurisprudența italiană, ne referim la această valoroasă lucrare pentru orice detalii.

M. A. Dumitrescu, Codul de comerț comentat, vol. VI, „Societatea anonimă”, pag. 308 și urm., cu detalii importante privitoare la doctrina și jurisprudența italiană.

2) Decizia Cas. din 15 Aug. 1920, secția de vacanță, „Dreptul”, 1920, pag. 460.

În cadrul restrâns ce ne este permis, vom enumera numai câteva din sistemele ce s'au produs spre a determina întrucât este mărginită atribuțiunea judecătorei în administrarea probelor atât în acțiunea ordinară de anulare a deciziunilor Adunărilor generale, cât și în cererile de suspendare a unor atare deciziuni, chestiune ultimă, ce face obiectul acestei adnotări⁴⁾.

4) Curtea de apel din București chiar în acțiunea de anulare a unei deciziuni denegă dreptul acționarului singular de a-și exercita dreptul său când dânsul se referă la alte acte în afară de registrul asociațiilor, procesul verbal al Ad. Gen. și avizul de convocare. Această soluțiune este cu drept cuvânt criticată de d. I. Birnberg. D-sa însă, aplică condițiunea legii „învederat” numai la cererile de suspendare. „Pandectele române”, 1928, II, pag. 180.

În acelaș sens se pronunță Tribunalul comercial Ilfov în 1922, cu adnotarea profesorului M. G. Rărăncescu, care susține că numai violările ce se pot învedera imediat cu piesele dela dosar pot motiva o anulare. În sprijinul acestei opinii citează pe *Cesare Vivante*, II, pag. 340. (Pandectele Române, 1923, II, pag. 85).

Prin decizia din 9 Iunie 1926, secț. III-a a Înaltei Curți stabilește că asociatul care n'a uzat de procedura suspendării executării unei deliberațiuni ilegale a adunării generale, nu poate cere pe cale principală validarea acestei deliberațiuni. Prin decizia din 9 Martie 1926, aceeași secțiune a susținut teza contrară. Prima teză este combătută cu succes de d. *Stelian Ionescu*, care argumentează cu drept cuvânt că este inadmisibil a se concepe în drept ca o simplă ordon. preș. provizorie, dată pe baza art. 165, alin. 2, prin care se suspendă numai executarea unui act, să aibă un caracter definitiv. (Pandectele române, 1927, I, pag. 208 și 248, 1926, I, pag. 236. Este de notat importanta adnotare a d-lui St. Ionescu, mai cu seamă în ce privește sensul adverbului „învederat”).

Aciași deciziune a s. III-a a Înaltei Curți privitoare la restricțiunea menționată în ce privește exercițiul acțiunii în nulitate, este publicată și în „Curierul Judiciar” din 30 Ian. 1927, (pag. 57). Zisa decizie este combătută și de d. Profesor P. Vasilescu în adnotarea ce o însoțește.

„Calea simplă a ordonanței presidențiale, spune d-sa, este o completare a dreptului comun; ea are de scop să împedice executarea astfel, ca partea păgubită să nu se poată găsi în fața faptului împlinit.”

În ce privește sensul cuvântului „învederat”, nu admitem părerea d-sale, care restrânge dreptul acționarului la dovezi și cercetări. Vom expune mai departe argumentul ce ne îndreptățește a fi în desacord.

Toate deciziile menționate cu adnotările lor sunt menționate în valoroasa lucrare a d-lor S. Ionescu și I. Preulescu: „Codul comericii adnotat”, -935.

Semnalăm și interpretarea eronată a Trib. Dolj care susține că art. 165 cod. com. nu prevede o acțiune în anulare a deciziei, ci numai o măsură de suspendarea ei, anularea fiind o cale prevăzută de dreptul comun. D. Al. B. Iliescu, care adnotează sentința zisului tribunal ocolește chestiunea. (Pandectele Române, II, pag. 92, 1926)

Decizia Curții de apel din Capitală din 1926 care decide neputința anulării unei deciziuni a adun. gen. de cât atunci când conține o vădită călcare a legii sau a statutelor, evidentă, încât să se poată vedea fără cercetări, a dat loc la două documentate adnotări. D-nii S. Rosental și A. Otulescu, sunt de părerea prevăzută în decizie. (Pandectele Române, 1927, II, pag. 65).

Vom discuta în special sistemul stabilit de Înalta Curte, căutând în acest scop de a ne conduce de regulile generale prescrise de codicele civil în materia de interpretare a legilor, în ipotezele în care textele discutate sunt obscure și insuficiente.

3. Socotim că al. 2 al art. 165, ce a dat loc la controverse, trebuie interpretat în sensul că cuvântul „învederat” se referă cumulativ, atât la opozițiunea acționarului, la acțiunea în nulitate a deciziunii Adunării generale, cât și la cererea de suspendare. Chiar când acționarul n'a reușit pe calea grațioasă a suspendării, sau dacă deliberarea adunării a fost executată, dânsul este în drept a urmări anularea deciziunii pe calea acțiunii în nulitate⁵⁾.

Astfel fiind, condiția învederării ilegalității deciziunii fiind aplicabilă în ambele ipoteze, a acțiunii în nulitate și a suspendării și, întrucât în exercițiul primei acțiuni în nulitate nu este admisibil o interpretare restrictivă a cuvântului învederat, în limitarea probelor, fără un text formal prohibitiv, rezultă lămurit că aceiași restricțiune nu poate avea loc și în cererea de suspendare. Adverbul „învederat” nu se referă la administrațiunea probelor, ci la calitatea probelor când este vorba de acțiunea în nulitate și pe aparența de dreptate din partea acționarului, *primo ictu oculi*, când este vorba de suspendare. Împărtășim în totul părerea d-lui Stelian Ionescu, care spune: „Expresiunea legii nu demonstrează că acțiunea nu poate fi admisă decât numai când ilegalitatea deciziunii apare învederată, dela prima vedere, pe baza unui examen rapid de probe *preconstituite*; legea nu exclude o probă sau alta, ci arată numai că din probele administrate trebuie să reiasă, fără puțință de ambiguitate și într'un grad de intensitate prin care s'ar viola în adevăr o dispozițiune de ordine publică sau o condițiune esențială din statutul social, ori deliberațiunea ar contrazice însuși scopul urmărit prin acest statut⁶⁾.”

Cuvântul „învederat”, lămurește în acelaș chip, comercialistul italian Pipia, se referă la partea intrinsecă a deliberării și trebuie să fie înțeles numai în sensul că violarea legii sau a statutelor, *stabilită în orice mod*, să fie *sigură, evidentă*, în așa chip încât să nu dea loc la îndoeli despre importanța ei juridică, adică certitudinea manifestă a violării legii sau a statutelor să poată fi stabilită cu orice mijloc de probă⁷⁾.

Un alt interesant autor italian, Rudolfo Calamandrei, la scurt timp după promulgarea codicelui co-

În acelaș mod se pronunță și prin decizia anterioară din 1923 aceeași Curte din Capitală, cu adnotarea d-lui R. Elias, care susține că legiuitorul n'a dat drept de opunere decât contra deciziilor care din *simpla citire a actului constitutiv, statutelor sau legii* apar contrare acestora. (Pandectele Române, 1924, II, pag. 49).

Prin decizia din Spt. 1925 Curtea de apel din Craiova, susține că ordonanțele presidențiale date în baza art. 165 cod. com. sunt apelabile la completul tribunalului, jurisprudență constantă. (A se vedea și adnotarea d-lui C. M. Ionescu, (Pandectele Române, 1925, II, pag. 235).

5) M. A. Dumitrescu, „Cod. com.”, VI, pag. 310.

6) Stelian Ionescu, op. cit., pag. 38 și 60; „Pandectele Române”, 1927, pag. 219.

7) Pipia, „Tratatto cod. com.”, pag. 364.

mercial italian, comentând aliniatul ce ne preocupă l'a comentat în acelaș sens, susținând că pentru anularea deciziunilor Adunărilor generale, se cere o *atingere gravă* a legalității, fără să prevadă o margine în administrarea probelor, așa precum se pretinde⁸⁾. Soluțiunea este aplicabilă și suspendării, ambele acțiuni, cea în nulitate și suspendarea fiind supuse în acelaș chip condițiunei învederării probelor. Dacă ne referim la principiile generale în materie de interpretare a textelor legale, ajungem la concluziunea inadmisibilității ca într-o acțiune de nulitate, administrată după dreptul comun, să fie îngrădite probele, fără existența unei măsuri legale. Sunt neîntemeiate obiecțiunile ce se aduc, că prin libertatea ce s'ar acorda acționarului, s'ar cauza piedici în administrația societăților anonime, căci legiuitorul, tocmai în interesul de a înlătura atare neajunsuri, atrage atențiunea judecătorilor, solicitând de a admite probele numai când sunt evidente, concludente și duc în mod neîndoios la stabilirea ilegalităților ce pot fi invocate. Nu pot fi introduse restricțiuni și decăderi fără texte legale. Vivante spune categoric: „Lipsa unei proceduri speciale în exercitiul acțiunei în nulitate, procedură destul de publică și de solemnă spre a protege pe toți cei interesați, și destul de rapidă spre a apăra soarta societății, nu autoriză pe judecător de a introduce decăderi și sancțiuni ce ar provoca soluțiunea chestiunei fără drept și în detrimentul acționarilor”⁹⁾.

4. Am arătat că legiuitorul comercial spre a veni în ajutorul acționarilor năpăstuiți, le acordă deosebit de acțiunea în nulitate a deliberațiunilor ilegale a Adunărilor generale și dreptul de a cere suspendarea măsurilor luate prin atare deciziuni.

Nu vom intra în discuțiunea ce se face, mai cu seamă de autorii italieni, dacă cererea de suspendare este subordonată acțiunei în nulitate. Susținem, de acord cu majoritatea jurisprudenței, că ambele cereri sunt independente, ambele fiind, regulate de normele referitoare la regulile de procedură de drept comun¹⁰⁾.

Legiuitorul voind să prevină cât mai grabnic și la timpul cel mai oportun, executarea unei deliberări ilegale, ale cărei consecințe pot fi de multe ori dezastruoase pentru existența societății, a acordat acționarilor pe lângă facultatea de a uza de acțiunea în nulitate și dreptul de a întrebuița procedura suspendării. Chiar în ipoteza suspendării ne deosebim de opiniunea ilustrului profesor Cesare Vivante, care, mărginește admiterea suspendării la cazurile în cari violarea statutelor sau a legii se constată din o simplă examinare a *faptelor prezentate de administratori și cenzori*, fără instrucțiune, ce este rezervată instanțelor de fond; și aceasta în scop de a protege societatea contra atacurilor prea ușoare a unor acționari izolați, adesea intervenienți pentru chestiuni de bursă sau pretențiuni personale¹¹⁾.

Am lămurit suficient însemnătatea expresiunei „în-

vederat” ce nu se referă la chestiunea probelor, ci numai la înjoncțiunea ce se face judecătorului de a nu admite decât probele evidente, astfel că pentru toți cei cari explică textul legii în acest mod, nu se poate face deosebire în ce privește administrarea probelor între acțiunea în nulitate și cea de suspendare, legiuitorul privindu-le pe ambele sub acelaș aspect. Dacă am admite altă interpretare, cădem în contradicere¹²⁾.

5. Prin deciziunea ce adnotăm, Inalta Curte stabilește în primul loc, cu competența-i recunoscută, existența cumulativă a ambelor acțiuni, a celei de nulitate și a celei de suspendare, gășind că cea ultimă reprezintă o procedură grațioasă, special consacrată de legislator fără amestecul altei instituții înrudite, întrucât procedura art. 165 din codul com. își are normele sale proprii.

Discutând mai departe procedura specială a suspendării, chestiune principală ce ne interesează, suprema instanță arată că în această materie instanțele de fond ascultă pe administratorii și cenzorii societății în mod sumar asupra *faptelor și probelor*, și, potrivit celor ce constată se pronunță asupra deciziunei Adunării, dacă ea îmbracă o *aparență formală* în constituirea sa de legalitate, examinând numai *vițiile de formă*, aparența de regularitate formală, principiu, pe care suverana instanță îl repetă când judecă în fond suspendarea, pe care o respinge pentru motivul că normele formale ale transferării acțiunilor, au fost regulate.

În soluțiunea problemei interesante menționată, ne permitem a ne deosebi de părerea suveranei instanțe, care, în această materie introduce îngrădiri în administrarea probelor de către președintele ce judecă suspendarea în așa mod, încât îl împiedică de a ține seamă de declarațiile reprezentanților societății anonime, pe cari totuși este obligat să-i asculte¹³⁾.

Dacă, în realitate, în interesul înlăturării neajunsurilor ce se pot crea acționarilor de către administratori sau de majoritate, cu ocazia adunărilor generale, legiuitorul a prescriș în mod categoric zisa îndatorire a președintelui tribunalului de a asculta pe administratori și cenzori, și, însăși Inalta Curte, în considerentele deciziunei sale, stabilește clar că zisul magistrat se va pronunța asupra suspendării deciziunei după examinarea faptelor și probelor, așa precum rezultă din declarațiunile acestor reprezentanți

12) *Dumitrescu* în op. cit. deși spune în primul loc că suspendarea este admisibilă pentru viții de fond, care în mod necesar pretind o instrucțiune și cercetare mai amănunțită, adaugă mai departe că textul al. 2, art. 165 are în vedere o singură sursă judecătorească: suspendare pe cale grațioasă. O îngrădire pentru președinți în administrarea probelor la suspendare este propusă și de d. Stelian Ionescu, dar este numai enunțată fără argumentare. O atare îngrădire, însă, este inadmisibilă după interpretarea ce o profesază cu mult talent, căci, dacă legea nu exclude nici o probă prin cuvântul „învederat”, și numai din acest cuvânt se deduce îngrădirea ce o combatem. *Dumitrescu*, op. cit., pag. 310 și 313; *Stelian Ionescu*, op. cit. pag. 38 și 60.

13) Insuși profesorul Vivante care profesază sistemul de restricție a probelor în chestiuni de suspendare, susține că trebuie să se țină seamă de faptele prezentate de administratori și cenzori. (Supra, nota 11).

8) *Rudolfo Calamandrei*, „Della società” 1884. II, pag. 132. A se vedea deasemeni: ceilalți autori italieni citați de St. Ionescu și *Dumitrescu*, anume: *Mori*, Cod. com., pag. 321; *Navarini*, Cod. com. pag. 313.

9) *Cesare Vivante*, op. cit. pag. 343.

10) *Stelian Ionescu*, op. cit., pag. 59.

11) *Vivante*, op. cit. loc. cit.

ai societăților anonime, suntem în drept a ne întreba:

Față cu mijloacele de probă descrise, pe care le-giuitorul le pune la dispoziția președintelui tribunaleului, și care probe de sigur că se referă la chestiunile de fond, căci cele formale pot fi imediat controlate din examinarea actelor societății, este admisibilă îngrădirea decretată a președintelui de a examina cel puțin acele viții de fond ce răsar în mod evident și fără alte acte de instrucțiune, din înseși declarațiunile acelor pe care legea îi obligă a da informațiuni celui ce dispune în privința suspendării? De altminteri, în cazul special discutat de suverana instanță, propunându-se de către acționarii reclamații simulațiunea în fond a transferurilor acțiunilor, prin persoane interpușe, nici nu putea fi vorba de neregularitatea formală a acestor transferuri, întrucât ele sunt totdeauna regulate în formă, oricât de viciate ar fi în fond, oricât de manifestă ar fi fraudă. Dacă soluțiunea înaltei instanțe s'ar perpetua, ar urma ca să fie cu neputință anularea deciziunilor pătate de fraudă prin simulațiunea transferurilor de acțiuni, prin interpunerea unor oameni de paie, sau în cazurile, citate de profesorul Vivante, când majoritatea voturilor s'a format prin adeviziunea incapabililor, deși tocmai voturile lor au schimbat majoritatea¹⁴⁾. Și, în lipsa suspendării acestor stări de lucruri frauduloase situațiunea nu s'ar putea schimba de cele mai multe ori în cursul acțiunii în anulare, căci, decizia dată posterior în această acțiune s'ar lovi de fapte îndeplinite.

După cum susține tribunalul de Genova, fracționarea acțiunilor, ce sunt proprietatea unui singur acționar, la mai multe persoane străine de societate, oameni de paie, și intervenirea lor la Adunarea generală produce o violare manifestă a dispozițiunilor statutare, ce au de scop să împiedice pe posesorul unui mare număr de acțiuni ca, prin mijloc de cumulare al valorilor, să exercite o tiranie a minorității și că în adunare să intervină persoane ce nu sunt acționari, nici mandatar ai acționarilor¹⁵⁾.

În ipoteza că adunarea generală a dispus distribuirea de dividende fictive, după interpretarea restrictivă a suveranei instanțe, ar urma ca asociatul dizident să nu poată nici odată să obțină suspendarea deciziunii în cazuri de alcătuire de bilanțuri fictive, fiindcă mai totdeauna decizia Adunării se ia în baza unui bilanț în aparență regulat, a cărui neregularitate nu este învedereată *primo intuitu*; și, dacă acționarul este trimis la judecata ordinară pe calea contestațiunii, fără a i se îngădui suspendarea zisei deciziuni până la judecată, rezultatul ar fi iluzoriu, căci deciziunea ar fi executată. Cu drept cuvânt spune d. Stelian Ionescu: „Cum se va putea dovedi numai cu registrul de asociați și celelalte acte permise de examinare, că bilanțul — care, prin sine însuși, nu spune nimic cu privire la *realitatea* operațiunilor sociale, ci reprezintă doar în cifre *abstracte* sinteza acestor operațiuni — este nesincer fără a recurge la cercetarea actelor justificative?”¹⁶⁾.

6. În dezvoltarea normală a societăților anonime,

față cu numeroasele transformări în condițiile de viață și în variatele forme ale activității omenești, s'a ivit continuu probleme diferite și din ce în ce mai complicate. În rezolvirea lor, potrivit noilor cerințe sociale, rolul jurisprudenței este de a complecta lacunile legilor, cari n'au putut prevedea toate cazurile ce se pot ivi în practică. Sub acest raport, socotim că în soluțiunile problemelor ce i se deferă, judecătorul trebuie să țină seamă de neajunsurile ce le observă în viața socială pentru ca măsurile ce le ordonă să înfrâneze abuzurile, să fie efective, și într'un cuvânt să reprezinte sancțiunile adevăratei justiții.

În administrarea multor societăți anonime s'au făcut abuzuri flagrante, fiind depozitați acționari și toți cei ce au fost în contact cu zisele instituții. Astfel fiind, este de rigoare ca punctul de orientare al judecătorilor în interpretarea textelor de lege, sau în făurirea unei jurisprudențe, ca în cazul ce ne preocupă, să fie determinat în sensul equității, în sensul ocrotirii celor obijduiți. Autoritatea judecătorească, mai ales în această materie, după cum spune profesorul Cesare Vivante, îndeplinește una din funcțiunile tutelare, care constituie scopul normal al jurisdicțiunii grațioase. Ea trebuie deci să găsească criterii în deciziunile sale, în sistemul juridic ce-l creiază, numai în equitate, dacă textele legislative îi lasă o complectă latitudine în interpretarea lor, sau îi pretinde a crea o jurisprudență nouă, potrivit necesității simțite din cauza lacunelor legislației.

În urma schimbării condițiilor actuale de viață, în urma abuzurilor grave ce am semnalat în administrarea multor societăți anonime, socotim, în cazul nostru, că lipsa unei proceduri speciale în exercițiul acțiunii singulare a asociaților contra deliberărilor ilegale ale Adunărilor generale, și existența dispozițiilor legale obscure și insuficiente, nu autoriză pe judecători de a introduce decăderi și sancțiuni forțate, ce nu pot fi privite ca bazate pe o rațiune fundamentală, caracteristică normelor de drept.

DIMITRIE G. MAXIM

Fost Președinte la Curtea de apel București

TRIBUNALUL ILFOV S. II COM.

Audiența din 23 Septembrie 1933

Președenția d-lui CONST. IONESCU, jude. președ
Judele sindic al falimentului Soc. „Atlas” cu Banca Urbană
Jurnal Nr. 16.593¹⁾

Poprire. Consemnarea sumei cu afecțatie specială. Falimentul debitorului. Efectul retroactiv creat de consemnare. Afecțatie specială nearată expres. Existența ei când se cere ridicarea poprirei, consemnându-se suma.

1) Consemnarea sumei pentru a se ridica poprirea din mâna terțiului fiind condiționată de validarea poprirei, prin îndeplinirea acestei condițiuni, plata în consemnarea făcută are efect retroactiv din momentul ridicării poprirei. Dacă debitorul a căzut după aceea în faliment, suma consemnată nu o mai poate ridica judecătorul sindic, fi-

14) Cesare Vivante, op. cit. pag. 240, nota 148.

15) Trib. Genova, 10 Aug. 1887, reproduc de Dumitrescu, op. și loc. cit.

16) Stelian Ionescu, op. cit. pag. 38.

1) Acest jurnal a fost confirmat de Curtea de Apel Buc. s. V, prin dec. civ. No. 141 din 19 Octombrie 1933.

indcă prin îndeplinirea condiției, suma nu mai aparține falitului, ci creditorului următor.

2) Consemnarea sumei pentru a se ridica poprirea din mâna terțiului operează afecția specială chiar dacă nu s'a arătat în petiția de consemnare aceasta, fiindcă de îndată ce s'a cerut ridicarea poprirei prin consemnarea sumei, afecția rezultă din chiar acest fapt.

Tribunalul,

Asupra cererii formulate prin adresa No. 11640 din 1933 înreg. la No. 24307 din 1933 prin care d-l judecător sindic al falimentului Soc. Atlas cere să i se înainteze recipisa No. 31601 din 1931 a Casei de Depuneri și Consemnațiuni în valoare nominală de lei 308.900 în efecte, depusă la această secțiune de soc. Atlas, cerere motivată pe faptul că patrimoniul celei societăți se lichidează de sindicat pe cale falimentară, așa că suma urmează a se face venit masei credale.

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților.

Având în vedere că deși în principiu conform procedurii falimentare, urmărirea individuală făcută în persoana falitului și asupra bunurilor lui, încetează în caz de faliment sau de lichidare falimentară și d-l judecător sindic ca unul ce are administrația activului și pasivului falitului și care potrivit legii împarte sumele aparținând falitului între creditorii înscrși și verificați, și deci poate cere aducerea la masa falimentului a sumelor aparținând debitorului falit, totuși acest drept îl are numai în ce privește sumele aparținând falitului, — iar nu și asupra celor care au eșit din patrimoniul falitului înainte de data declarării sau data intrării în lichidare falimentară, așa că față de opunerea Băncii Urbane urmează a se examina dacă valoarea recipisei No. 31601 din 1931 a eșit sau nu din patrimoniul debitoarei soc. Atlas înainte de intrarea ei în lichidare (judiciară) falimentară.

Având în vedere că în fapt din actele dosarului și susținerile părților rezultă următoarele: Banca Urbană pe baza a șase cambii și a acțiunilor intentate contra soc. Atlas a cerut și obținut o poprire în mâinile Regiei Publice comerciale Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, până la concurența sumei de 290.000 lei plus procente și cheltuieli.

Cum efectul acestei poprirei era imobilizarea în mâinile terței a unei sume cu mult mai mari decât cea pe care voia s'o asigure Banca Urbană, soc. Atlas prin petiția înreg. la No. 16410 din 1931 a cerut iar Tribunalul prin jurnalul No. 9573 din 1931 a încuviințat desființarea măsurii, pe baza „cauțiunei” de 308.900 lei în efecte consemnate de soc. Atlas prin recipisa Casei de Depuneri No. 31601 din 1931, căci această consemnare echivala cu valoarea pretențiunilor Băncii Urbane, iar din recipisă, se constată că deși denumită în recipisă „garanție pentru ridicarea poprirei asigurătoare înființată de către Banca Urbană S. A. se mai specifică că „suma se depune pe seama Băncii Urbane până la pronunțarea justiției”.

După desființarea poprirei, Banca Urbană prin petiția înreg. la No. 25631 din 4 Iulie 1931 a solicitat să i se libereze ei valoarea recipisei, cu rezerva de a valorifica dreptul pe calea justiției pentru restul ce i s'ar datora din creanța sa, — considerând deci consemnarea făcută de soc. Atlas ca o plată în contul creanței în asigurarea căreia făcuse poprirea desființată.

Prin rezoluția pusă pe acea petiție, s'a dispus ca rezolvarea ei să se facă la prezentarea titlului de către Banca Urbană, fiindcă s'a observat că consemnarea acelei sume era o plată condiționată de câștigul de cauză ce Banca Urbană urma să-l ia în acțiunile pe baza cărora înființase poprirea desființată prin consemnarea sumei.

Banca Urbană posterior înființează poprire pe zisa recipisă

prin procesele verbale din 21 Septembrie 1931 pe baza adresei No. 23865 din 1931 pentru asigurarea sumei de 60.000 lei plus procente și cheltuieli apoi în Ianuarie 1932 înființează o a doua poprire pe aceeași recipisă prin procesul-verbal din 19 Ianuarie 1932 pe baza adresei No. 52286 din 1931 a Trib. Ilfov s. Notariat, popriri care este drept nu sunt validate până în prezent.

Pe aceeași recipisă s'a mai înființat o poprire de Banca Comercială Română, și una de I. Jourovsky, prima din aceste popriri nevalidată, a doua validată în prima instanță de Trib. Notariat, dar posterior desființată înainte de validarea definitivă, desființare dispusă prin jurnalul No. 11270 din 1933 a Trib. Ilfov s. Notariat.

Deasemeni s'au mai înființat și alte popriri, care nu interesează în cererea de față, fiindcă nu sunt validate.

La 3 Iulie 1933 soc. Atlas a intrat în lichidare falimentară așa cum se afirmă de d-l judecător sindic și nu se contestă de Banca Urbană — și ca urmare a acestui fapt, d-l judecător sindic a făcut cererea de față, — contestând deci că Banca Urbană are vreun drept de preferință asupra valorii acestei recipise, sau că suma a fost depusă în plată condiționată, — iar prin concluziunile puse, recunoscând că Banca Urbană a obținut titlu contra soc. „Atlas” înainte de intrarea în lichidare, nu recunoaște totuși că a operat transferul de proprietate, iar ca argument aduce însă prezumția de recunoaștere din partea Băncii Urbane, trasă din faptul că ea a făcut popriri pe valoarea recipisei, și mai apoi pe baza titlurilor obținute contra soc. „Atlas” s'a înscris și verificat chirografar pentru suma de 484700 lei.

Având în vedere că față de cele de mai sus, urmează a se examina care este efectul și caracterul consemnării sumei din recipisa a cărei liberare se cere.

Având în vedere că atât timp cât soc. „Atlas” nu a fost în stare de faliment, — ea era liberă să facă plăți creditorilor săi și asemenea plăți fie chiar condiționate sunt opozabile celorlalți creditori, atât timp cât ele nu s'au făcut în perioada de timp suspectă prevăzută de codul falimentar, și atât timp cât n'a intervenit o hotărîre a justiției pentru reîntoarcerea sumelor plătite în fraudă masei credale.

Având în vedere că după cum s'a arătat în fapt, soc. „Atlas” consemnând suma a înțeles să facă o plată condiționată a creanțelor pentru care Banca Urbană înființase o măsură asigurătoare, și această plată condiționată a făcut-o totuși în scopul de a putea dispune de suma care i-a fost imobilizată prin efectul poprirei.

Că această plată condiționată rezultând din însuși modul sub care s'a consemnat valoarea recipisei anume: suma depusă pe seama Băncii Urbane până la pronunțarea justiției, — efectul îndeplinirii condițiunii, adică obținerea titlurilor executorii contra soc. „Atlas” este acela că în momentul obținerii titlului transferul proprietății valorii recipisei a operat în favoarea Băncii Urbane cu efect retroactiv, adică din chiar momentul consemnării sumei.

Că deci numai față de modul cum a fost consemnată suma, cererea d-lui judecător sindic se privește ca nefondată și că ea se respinge căci suma din recipisă nu mai aparținea în momentul intrării în lichidare falimentară soc. „Atlas”, deci nici masei credale.

Considerând deasemeni că atunci când se consemnează o sumă pentru a fi desființată o poprire, consemnarea se face, pentru ca suma să fie la dispoziția numai a creditorului popritor, a cărui poprire a fost desființată; că alți creditori nu pot să vină în urmă să înființeze popriri asupra acestei sume, fiindcă această sumă nu se mai găsește la dispoziția debitorului poprit.

Considerând că chiar dacă nu s'ar arăta, cu ocazia consemnării sumei, că această consemnare s'a făcut cu afecție specială, prin faptul că s'a cerut desființarea poprirei con-

semnându-se suma pretinsă de creditorul popritor, afectarea aceasta rezultă din însuși faptul că s'a cerut desființarea poprirei, consemnându-se suma pretinsă de creditorul popritor.

Având în vedere însă că, după cum s'a arătat, în speță se constată că debitoarea poprită soc. „Atlas“ cerând desființarea poprirei a depus recipisa Casei de Depuneri No. 31601 din 1933 din care se constată că s'a consemnat suma arătată în această recipisă, cu afectarea specială: suma se depune pe seama Băncii Urbane până la pronunțarea justiției; că pe baza acestei consemnări Tribunalul dispunând desființarea poprirei, această desființare s'a făcut, pentru că suma s'a consemnat cu afectare specială.

Că deci valoarea recipisei neconstituind o cauciune pur și simplă, ci o plată condiționată care transferă proprietatea în momentul îndeplinirii condițiunei, iar condițiunea fiind îndeplinită înainte de intrarea depunătoarei în stare de lichidare falimentară, cererea d-lui jude sindic se privește nefondată, și fără a mai cerceta dacă este sau nu cazul să se amâne rezolvarea cererii sau să se suspende până după judecarea apelului în validare pendinte în fața Curții de apel s. 5 în care se discută aceeași chestiune, fiindcă prin desființarea poprirei lui Jourovsky, apelul a rămas fără obiect, cererea de față urmează să se respingă.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge cererea făcută, (ss) **Const. Ionescu, Al. Tell.**

Grefier, **C. Iliescu.**

NOTA. — Chestiunile pe care le vom examina, ridicate de jurnalul Trib. Ilfov s. II com., mai sus reprodus, sunt următoarele: 1) dacă pe suma consemnată, pentru ridicarea poprirei din mâna terțiului poprit, se mai pot face și alte popriri din partea creditorilor debitorului poprit; 2) dacă în cazul de faliment al debitorului poprit judecătorul sindic poate să ceară suma consemnată, sau această sumă este la dispoziția numai a creditorului, pentru care s'a afectat suma (1).

Pentru că în alte împrejurări, s'a pus în discuțiune chestiunea, dacă se poate desființa poprirea din mâna terțiului, când nu există o dispoziție în lege pentru desființarea poprirei, cum este dispoziția dela sechestrul asigurător, vom spune câteva cuvinte mai înainte și asupra acestei chestiuni.

1) Chestiunea aceasta, dacă se poate ridica poprirea din mâna terțiului, când se consemnează suma, nu prezintă nici o dificultate.

Cu ocazia discuțiunei codului de procedură civilă din 1900 în parlament, ministrul justiției, Const. Disescu a dat explicații asupra acestei chestiuni. În răspunsul pe care i l'a dat lui Petre Misir la Senat, ministrul Disescu a spus următoarele:

„Dacă presupun că cineva îmi datorează 10.000 lei și eu popresc în mâna terțiului 20.000 lei, ei bine, ce este mai lesne decât ca acela să-mi plătească cei 10.000 lei și să ridice poprirea.

„Dar Dv. ziceți: nu plătesc, fiindcă nu datorez. Atunci există un remediu. N'ai decât să te duci la un bancher, faci o depunere specială pe numele meu, afectezi suma, ca în caz când voi câștiga, să ridic această sumă de 10.000 lei” (*D. Negulescu, Teoria Poprirei*, pag. 185).

Consemnarea sumei poartă numele de afectare

1) Chestiunea ridicată în fața Tribunalului de judecătorul sindic, că suma nu a fost consemnată cu afectare specială, nu merită să rețină atenția. Este de toată evidența că prin consemnarea sumei în scopul ridicării poprirei, consemnarea a avut caracterul de afectare specială.

specială. Prin afectarea aceasta, suma este la dispoziția creditorului popritor, când acesta își validează poprirea. Creditorul popritor este asigurat astfel pentru suma, pentru care a făcut poprirea.

Se întâmplă cu poprirea ceea ce se întâmplă cu sechestrul asigurător. După art. 617 pr. civ. sechestrul asigurător se ridică, când debitorul dă garanții îndestulătoare. Și după cum creditorul ce înființează sechestrul nu mai poate să pretindă menținerea lui, când este asigurat de debitorul său pentru suma, pentru care a înființat sechestrul, același lucru este și cu poprirea, când suma pentru care s'a înființat poprirea, a fost consemnată cu afectare specială.

Inalta Curte de Casație s. II, printr'o decizie recentă, se exprimă în felul următor asupra acestei chestiuni: „Considerând că este necontestat în drept, că potrivit art. 617 pr. civ. debitorul poprit sau cel ce avea în realitate interes, poate obține ridicarea poprirei asupra unei sume de bani, prin depunerea unei cauciuni egale cu suma pentru care cea poprire fusese încuviințată” (Dec. civ. 861 din 23 Noembrie 1933, în *Curierul Judiciar* no. 5 din 1934, pag. 78).

Ridicarea poprirei din mâna terțiului, prin consemnarea sumei pentru care s'a făcut poprirea, nu suferă deci discuțiune.

II) Suma consemnată pentru ridicarea poprirei ia locul sumei poprite în mâna terțiului. Între aceste sume s'a produs o subrogare judiciară. Creditorul popritor vede o sumă înlocuită cu alta, fără ca poprirea sa să aibă vreo suferință.

În decizia mai sus amintită a Inaltei Curți, găsim următoarele asupra acestei chestiuni:

„Suma depusă de terțiu, ca echivalent al sumei pentru care se ceruse poprirea, nu constituie decât o subrogare a sumei poprite, care nu poate să fie eliberată urmăritorului, decât după validarea poprirei cerute și înființate.

„Că în ceea ce privește susținerea recurentului, că nu se poate considera ca poprită suma depusă de terțiu, întrucât nu ar fi existat o nouă poprire, nu poate fi întemeiată, față de cele arătate mai sus, deoarece poprirea prin consemnarea sumei reclamate și-a schimbat numai obiectul și s'a menținut în virtutea legii asupra sumei consemnate în locul ei printr'o subrogare judiciară, ne mai necesitând astfel o nouă cerere sau o ordonanță de poprire și nici de proces-verbal de poprire”.

O diferență există însă între suma poprită în mâinele terțiului și suma consemnată pentru ridicarea poprirei. Pe suma poprită în mâinile terțiului puteau să facă poprire și alți creditori ai debitorului poprit, până la validare. Din cauza acestei eventualități, toate sumele datorate de terțiu deveneau indisponibile, nu numai suma ce acoperea creanța creditorului popritor. Prin consemnarea sumei situația s'a schimbat însă. Alți creditori ai debitorului poprit nu mai pot să vină asupra sumei consemnate. Suma s'a consemnat cu afectare specială, de a sta numai la dispoziția creditorului popritor.

Iată cum se exprimă Inalta Curte asupra acestei chestiuni, în decizia mai sus arătată:

„E neîntemeiată și cea de a doua parte a motivului de casare și anume, că s'ar fi violat principiul indisponibilității totale a creanței poprite, deoarece rațiunea acestei indisponibilități fiind aceea

de a nu expune pe popritor, ca venind în concurs, cu alți creditori, să se aleagă cu o parte din creanța sa, — prin transfertul poprirei de pe creanța poprită asupra cauțiunei, acest pericol nu mai există, fiindcă popritorul e pus la adăpost de orice concurenți, el putându-se despăgubi integral din cauțiune, cu excluderea altor creditori”.

Tot asupra acestei chestiuni, d-l Dem. Negulescu spune :

„Dacă debitorul nu voește să plătească, atunci intervine mijlocul practic despre care am vorbit. Debitorul nu are decât să facă o depunere specială în favoarea popritorului, sau să-i cedeze o parte din creanța sa, bineînțeles într'un mod condițional, când dreptul său va fi recunoscut. În acest caz creditorul popritor nu va avea nici un interes să nu retragă poprirea în mâna terțiului și prin urmare debitorul va putea să încaseze restul sumei ce fusese poprită.

„Prin afectarea specială în favoarea primului popritor, ceilalți creditori ulteriori nu vor avea nici un drept asupra acestei sume”. (Teoria Poprirei, pag. 186—187).

Cum se explică acest drept exclusiv al creditorului popritor, asupra sumei consemnate? Explicația se găsește în faptul, că consemnația s'a făcut sub condiția validării poprirei. Îndeplinirea condiției operează retroactiv (2). Pentru a vedea cine are drept asupra sumei, ne ducem la momentul ridicării poprirei din mâna terțiului, prin consemnarea sumei. În momentul acela numai creditorul popritor avea dreptul, fiindcă numai poprirea lui era înființată.

D-l Negulescu se exprimă, după cum urmează, asupra acestei chestiuni :

„Creanța pe care creditorii ar popri-o în urma afectăției speciale, a eșit din patrimoniul debitorului lor. Deși această afectăție este condițională — supusă la condiția ca drepturile creditorului popritor să fie în urmă recunoscute, — prin îndeplinirea condiției, în baza efectului retroactiv, creanța a eșit din patrimoniul debitorului, față de dânsul din momentul afectăției, față de terții din momentul în care cesiunea drepturilor în favoarea creditorului popritor a fost notificată terțiului poprit, conform art. 1393 cod. civ. sau prin acceptarea lui în caz când a figurat și dânsul în instanța de référé. Creanța fiind dar eșită din acel moment din patrimoniul debitorului, poprirea creditorului posterior este nulă, ca fiind îndeplinită *super non domino*”. (Teoria poprirei, pag. 187).

III) Prin declararea în faliment a unui comerciant, creditorii chirografari nu mai urmăresc individual pe falit. În locul lor apare masa credală. Interesele ei sunt reprezentate de judecătorul sindic. Judecătorul sindic este acela, care urmărește interesele comune ale creditorilor constituiți în masă.

Pentru drepturile, care nu mai sunt comune creditorilor, ci sunt exclusive unui creditor, judecătorul sindic nu mai poate să lucreze. Nu ar avea nici o rațiune să lucreze el, fiindcă de aceste drepturi nu profită creditorii constituiți în masă.

2) L'événement de la condition suspensive oblige à se reporter pour déterminer la situation respective des parties au jour où l'engagement conditionnel est intervenu, spune Planiol et Ripert, în Traité pratique, vol. VIII, No. 1037 pag. 343.

Or s'a văzut care este stuația creditorului popritor, prin ridicarea poprirei din mâna terțiului, în urma consemnării sumei. Asupra acestei sume numai creditorul popritor are dreptul, sub condiția validării dreptului său. Alți creditori nu mai au dreptul să vină asupra acestei sume.

Or dacă alți creditori nu pot să vină la această sumă, nu poate să vină nici judecătorul sindic, căci judecătorul sindic poate să facă, ceea ce puteau să facă și ceilalți creditori. Ceea ce nu puteau să facă ceilalți creditori, nu poate să facă nici judecătorul sindic (3).

Iată de ce aprobăm jurnalul Trib. Ilfov s. II com., care analizând complex chestiunile supuse cercetării sale, a respins cererea judecătorului sindic, făcută pentru a i se elibera o sumă, care a fost consemnată cu mult înainte de faliment, pentru ridicarea poprirei din mâna unui terțiu.

HARITON UDREA

Judecător Trib. Ilfov.

TRIBUNALUL IALOMIȚA S. I-a

Audiența dela 5 Septembrie 1933

Președenția d-lui C. ALEXANDRESCU, Jude consilier

Dumitru Munteanu cu Nicolae Chiran

Sentința civilă n. 258

Schimb. Act încheiat în anul 1925. Valabilitate. Prescripție. Art. 1 și 2 din legea pentru regulamentul înstreinărilor bunurilor rurale din 1925. Art. 7 din regulamentul acestei legi. Art. 6 și 7 din noua lege din 1929.

Principiul general al libertății schimbului n'a fost stingherit, din anul 1929, data noiei contestațiuni și până în momentul promulgării noiei legi pentru regulamentul circulației bunurilor rurale din 1929, prin nici o dispozițiune legală, așa că orice acte de schimb încheiate între săteni sub imperiul legii din 1925, sunt valabile.

Se prescrie în termen de trei ani orice înstreinare făcută fără respectarea dispozițiunii legii pentru reglementarea înstreinărilor terenurilor rurale din anul 1929.

Judecata,

Asupra apelului de față:

Având în vedere că locuitorul Dumitru Munteanu prin petițiunea înreg. la n. 22648 din 12 Iunie 1933 face apel în contra cărței de judecată civilă cu n. 42 din 1933, a judecătoriei rurale Tândărei, prin care i s'a anulat actul de schimb ce a încheiat în anul 1929, luna Ianuarie, cu intimatul Nicolae Chiran;

Având în vedere că apelantul atacă cu apel cartea de judecată invocând înaintea instanței ca motive de reformare:

1) Că actul este încheiat în anul 1929 luna Ianuarie sub imperiul legii agrare din 1925, care îngăduia prin art. 7 din regulament sub orice formă schimburile de pământuri rurale, între săteni; 2) Că noua constituțiune a abrogat dispozițiunile art. 132 din vechea constituțiune, care oprea schim-

3) În cauza supusă Trib. Ilfov nu s'a alesat, că ridicarea poprirei în urma consemnării sumei a fost făcută în perioada suspectă, prevăzută de dispozițiile falimentare din codul de comerț.

burile de pământuri rurale; 5) Că nu poate fi vorba în speță de o vânzare deghizată atâta timp cât reclamantul n'a dovedit cu nimic înaintea instanței afirmațiunile sale. Actul de schimb dela dosar n'a avut între părți alt efect, decât crearea unui raport juridic, indicat de voința părților și încadrat de dispozițiunile art. 1405 din codul civ.; 4) Că oricum, acțiunea intimatului este prescrisă, întrucât s'a scurs timpul de trei ani de zile necesar pentru împlinirea prescripției arătate de art. 6 din noua lege pentru reglementarea circulației pământurilor dobândite prin improprietărire;

Având în vedere, că intimatul susține, că între părți a avut loc o vânzare deghizată, care în conformitate cu dispozițiunile art. 120 din legea agrară din anul 1925 este nulă întrucât nu satisface cerințele legii încadrate în art. 1; 2) Că după art. 7 din legea pentru reglementarea circulației pământurilor rurale din 20 August 1929, schimburile sunt permise numai dacă satisfac anumite cerințe ale legii, adică să aibă loc între terenuri de aceeași întindere și calitate; 3) Că dispozițiile acestei legi fiind de ordine publică au efect retroactiv, deci se aplică și actelor încheiate anterior cu disprețul dispozițiunilor legilor în vigoare;

Având în vedere că este necontestat de părți, că actul de schimb, privește un pământ rural, că o parte din acest loc este arabil, trei hectare, iar celălalt este loc de casă; că acest act de schimb a fost încheiat în anul 1929 sub imperiul legii din 1925;

Considerând, că după dispozițiile legii din 1929, art. 1 și 2, nici un fel de pământ rural nu se putea vinde sau cumpăra fără împlinirea unor anumite condițiuni; că legiuitorul din 1925 legiferând într'un interes de ordin economic național a găsit necesar să oprească dela înstreinare terenurile rurale, totuși a crezut că nu este bine să se restrângă prea mult circulația acestor bunuri între săteni și a permis prin art. 7 din regulament schimbul între ei, fără nici o condițiune;

Că, deci, este dela sine înțeles că un act încheiat sub imperiul acestei legi capătă valabilitatea și sub legile următoare;

Considerând că este adevărat că art. 7 din noua lege din anul 1929 interzice schimburile între terenurile rurale dacă nu îndeplinesc anumite condițiuni, adică să fie de aceeași întindere și calitate, totuși dispozițiunile acestei legi nu pot avea aplicațiune în speță, deși este vorba de o lege cu puteri retroactive, fiindcă, atunci când este vorba de principiul neretroactivității legilor, trebuie să se facă distincțiune între drepturi câștigate, adică deja exercitate, când chiar legile de ordine publică nu pot avea efect retroactiv și drepturi pe care persoana nu le-a exercitat încă până în momentul modificării noiei legi, când această lege devine retroactivă (vezi *Plastara*, Curs de drept civil român, vol. 5, pag. 42);

Având în vedere că în speță, apelantul are drepturi câștigate asupra terenului din acțiune, în baza unui act de cumpărare autentic în virtutea căruia a exercitat drepturi de proprietar, așa că nu poate fi vorba de aplicațiunea noiei legi din 1929;

Considerând, că prin art. 157 din noua constituțiune se prevede că toate legile, decretetele, regulamentele și orice alte acte contrarii ei sunt desființate, așa că prohibițiunea stabilită de art. 152 din vechia constituțiune nu mai subsistă și deci devine inaplicabil în ce privește întinderea și calitatea imobilelor schimbate;

Că, fiind astfel, principiul general al libertății schimbului nefiind stânjenit între părți prin nici o dispozițiune legală, contractul de schimb, rămâne valabil;

Având în vedere că intimatul a susținut în ultimul loc, că actul de schimb în discuțiune este o vânzare deghizată;

Considerând că este necontestat în drept, că forma în care este confecționat un act simulat nu îl pune la adăpost de anularea lui, când se constată, că scopul pentru care a fost făcut are la bază reaua credință și că nu este făcut în mod serios, însă partea interesată este obligată să dovedească condițiunile de existență ale raportului încheiat astăzi printr'un act scris sau printr'un început de probă scrisă în limitele dispozițiunilor art. 1173 al. 1, 1174, 1176—1191 al. 2, 1198 cod. civ., ceea ce în speță nu s'a făcut;

Că, chiar în ipoteza aceasta în care s'a găsit că actul este o vânzare deghizată, nu și pierde valoarea sa, deoarece în aceste situațiuni instanța trebuie să aplice dispozițiunile art. 6 modificat din noua lege pentru reglementarea circulației pământurilor rurale, după care acțiunea în nulitate a oricărei înstrăinări făcute fără respectarea dispozițiunilor acestei legi, se prescrie în termen de trei ani socotiți din ziua înstreinării și termenul acesta necesar pentru prescripție este împlinit în speță;

Că, acestea fiind în speță considerațiunile de fapt și de drept, apelul cată a fi privit ca fondat și admis ca atare;

Apreciind și asupra cererii de cheltueli de judecată, tribunalul le fixează la suma de lei cinci sute.

Pentru aceste motive, redactate de d. jude consilier C. Alexandrescu, Tribunalul, în numele legii, admite apelul, etc.

(ss) *Const. Alexandrescu, I. Nacian.*

MINISTERUL DE JUSTIȚIE COMUNICATE ȘI CIRCULARI MINISTERIALE

Tabloul A de posturile ocupate în mod provizoriu pe data de 1 Aprilie 1934, la avocaturile statului din următoarele județe și instituțiuni:

Ministerul de finanțe, 1 post; Ministerul muncii, 1 post; jud. Alba 1 post; jud. Bălți, 1 post; jud. Botoșani, 1 post; jud. Brașov, 1 post; jud. Constanța, 1 post; jud. Covurlui 1 post; jud. Dorohoi, 1 post; jud. Durostor, un post; județul Gori, un post; județul Ialomița, 1 post; jud. Ismail, 1 post; jud. Neamț, 1 post; jud. Putna, 1 post; jud. Târnava-Mare, 1 post; jud. Teleorman, 1 post; jud. Tighina, 1 post; jud. Timiș, 1 post; jud. Trei-Scaune, 1 post; jud. Tutova, 1 post.

Tabloul B de posturile aflate vacante pe data de 1 Aprilie 1934, în conformitate cu jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 214 din 1934 și al deciziunii acestui minister Nr. 14.758 din 1934, la următoarele instituțiuni și avocaturi ale statului din județele:

Ministerul de finanțe, 1 post; Ministerul Industriei și Comerțului, 1 post; jud. Bacău, 1 post; jud. Botoșani, 1 post; jud. Brăila, 1 post; jud. Dolj, 2 posturi; jud. Iași, 2 posturi; jud. Lăpușna, 1 post; jud. Mureș, 1 post; jud. Neamț, 1 post; jud. Prahova, 1 post; jud. Rădăuți, 1 post; jud. Teleorman, 1 post.

Aceste posturi din tablourile A și B se vor ocupa în conformitate cu dispozițiunile legii pentru organizarea corpului de avocați publici din 9 Mai 1933, pe baza examenului de admitere care se va fixa la o dată care se va anunța la timp.